



ความสัมพันธ์ของอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กรและลักษณะหนี้สินกับ

ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทที่จดทะเบียน

ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

โดย

นางสาวชลธิชา ปานขวัญ

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

บัญชีมหาบัณฑิต

ภาควิชาการบัญชี สาขาบัญชี

คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ปีการศึกษา 2558

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ความสัมพันธ์ของอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กรและลักษณะหนี้สินกับ
ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทที่จดทะเบียน
ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

โดย

นางสาวชลธิชา ปานขวัญ

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

บัญชีมหาบัณฑิต

ภาควิชาการบัญชี สาขาบัญชี

คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ปีการศึกษา 2558

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์



THE ASSOCIATION BETWEEN FIRM'S CREDIT RATING,
CHARACTERISTICS OF THE LIABILITY AND AUDIT
FEES OF COMPANIES LISTED IN THE STOCK
EXCHANGE OF THAILAND

BY

MISS CHONTHICHA PHANKWAN

AN INDEPENDENT STUDY SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF
THE REQUIREMENTS FOR THE DEGREE OF MASTER OF ACCOUNTING

FACULTY OF COMMERCE AND ACCOUNTANCY

THAMMASAT UNIVERSITY

ACADEMIC YEAR 2015

COPYRIGHT OF THAMMASAT UNIVERSITY

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี

การศึกษาอิสระ

ของ

นางสาวชลธิชา ปานขวัญ

เรื่อง

ความสัมพันธ์ของอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กรและลักษณะหนี้สินกับ
ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทที่จดทะเบียน
ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติ ให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
บัญชีมหาบัณฑิต

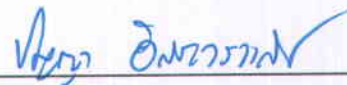
เมื่อ วันที่ 15 ก.ค. 2559

ประธานกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระ



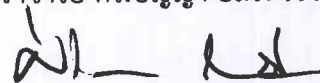
(อาจารย์ ดร.ชาญชัย ตั้งเรื่อนรัตน์)

กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ



(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปัญญา อิศระวรวานิช)

คณบดี



(ศาสตราจารย์ ดร.ศิริลักษณ์ โรจนกิจอำนวย)

หัวข้อการค้นคว้าอิสระ	ความสัมพันธ์ของอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กรและลักษณะหนี้สินกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
ชื่อผู้เขียน	นางสาวชลธิชา ปานขวัญ
ชื่อปริญญา	บัญชีมหาบัณฑิต
สาขาวิชา/คณะ/มหาวิทยาลัย	บัญชีพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปัญญา อิศระวรวานิช
ปีการศึกษา	2558

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี กับ (ก.) อันดับความน่าเชื่อถือขององค์กรและ (ข.) ลักษณะหนี้สิน โดยข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ได้แก่ บริษัทที่จดทะเบียนใน ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในระหว่างปีพ.ศ. 2551–2558 รวมจำนวนทั้งสิ้น 715 กลุ่มตัวอย่าง โดยการศึกษาใช้การทดสอบจากวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ย (t-test) วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย (Simple Correlation Analysis) และวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis)

ผลการศึกษาพบว่ากิจการที่มีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กร (Firm's credit rating) จะมีค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีที่ต่ำกว่ากิจการที่ไม่มีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กร อีกทั้งการที่กิจการที่มีอันดับความน่าเชื่อถือที่สูงกว่า จะทำให้ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของกิจการนั้นต่ำกว่าเมื่อเทียบกับกิจการที่มีอันดับความน่าเชื่อถือที่ต่ำกว่า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Goodwin and Gul (2010) นอกจากนี้แล้วลักษณะหนี้สินก็มีผลต่อค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี โดยการที่กิจการมีหนี้สินหมุนเวียนที่มากกว่า จะทำให้ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของกิจการนั้นต่ำกว่าเมื่อเทียบกับกิจการที่มีหนี้สินไม่หมุนเวียนที่สูงกว่า

คำสำคัญ : ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี, อันดับความน่าเชื่อถือขององค์กร, ลักษณะหนี้สิน

Independent Study Title	The association between firm's credit rating, characteristics of the liability and audit fees of companies listed in the Stock Exchange of Thailand
Author	Miss Chonthicha Phankwan
Degree	Master of Accounting
Department/Faculty/University	Accounting Commerce and Accountancy Thammasat University
Independent Study Advisor	Asst. Prof. Dr. Panya Issarawornrawanich
Academic Years	2015

ABSTRACT

This research aims to study the relationship between audit fees and (a.) firm's credit rating, and (b.) characteristics of the liability in the Stock Exchange of Thailand during 2008–2015. Total sample size is 715. This study uses t-test, the simple correlation analysis and multiple regression analysis.

The results show that companies with firm's credit rating have lower audit fees than companies without firm's credit rating. Consistent with Goodwin and Gul (2010), a company with higher firm's credit rating has lower audit fees than companies with lower firm's credit rating. Besides, characteristics of the liability are related to audit fees. Companies with higher proportion of current liabilities have lower audit fees than companies with higher proportion of non-current liabilities.

Keywords : Audit fees, Firm's credit rating, Characteristics of the liability

กิตติกรรมประกาศ

ความสำเร็จของการทำงานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความอนุเคราะห์จากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปัญญา อิศระวรวาณิช ที่ให้คำแนะนำ ชี้แนะแนวทางแก้ไขปรับปรุงงานวิจัยเป็นอย่างดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์เป็นอย่างสูงที่ได้ให้ความกรุณาเป็นที่ปรึกษาในงานวิจัยฉบับนี้และขอขอบพระคุณอาจารย์ ดร.ชาญชัย ตั้งเรื่อนรัตน์ที่กรุณามาเป็นกรรมการให้คำแนะนำเพื่อให้งานวิจัยฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณาจารย์ในหลักสูตรทุกท่านที่ได้ถ่ายทอดวิชาความรู้พร้อมทั้งการปลูกฝังคุณธรรมให้แก่ผู้วิจัย และขอบคุณเจ้าหน้าที่โครงการปริญญาโททางการบัญชีทุกท่านที่ช่วยสนับสนุนและประสานงานให้งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ขอขอบคุณพี่ๆเพื่อนๆ MAP11 ทุกท่าน โดยเฉพาะกลุ่ม Twenty two ทั้ง 7 ท่านที่คอยให้กำลังใจ แบ่งปันความรู้ และคอยช่วยเหลือผู้วิจัยตลอดมา นอกจากนี้ขอขอบคุณพี่อินชาร์ทที่เข้าใจและคอยช่วยเหลือผู้วิจัยเสมอมาในระหว่างการทำงานวิจัยฉบับนี้

สุดท้ายนี้ขอคุณประโยชน์อันเกิดจากงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้เป็นความดีทั้งหมดให้แก่อาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัย บิดามารดาผู้มีพระคุณอย่างสูง รวมถึงผู้มีพระคุณทุกท่านที่ได้กล่าวมาข้างต้น แต่หากงานวิจัยครั้งนี้มีข้อผิดพลาดประการใด ผู้วิจัยขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

นางสาวชลธิชา ปานขวัญ
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
พ.ศ. 2558

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(1)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(2)
กิตติกรรมประกาศ	(3)
สารบัญตาราง	(6)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
1.3 ขอบเขตของการวิจัย	3
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากงานวิจัย	4
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	5
2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กร	5
2.2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี	8
2.3 แนวคิดของอันดับความน่าเชื่อถือและลักษณะของหนี้สินที่มีผล ต่อค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี	12
2.4 กรอบแนวคิดงานวิจัย	14
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย	15
3.1 ประชากรและตัวอย่างในการวิจัย	15
3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล	16

3.3 รูปแบบการวิจัย	16
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล	19
บทที่ 4 ผลการวิจัย	20
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	42
5.1 สรุปผลการวิจัย	42
5.2 ข้อจำกัดในการวิจัย	44
5.3 ข้อเสนอแนะการวิจัย	45
รายการอ้างอิง	46
ประวัติการศึกษา	48

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4.1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาของ ส่วนที่ 1 กิจกรรมที่มีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กรและกิจการที่ไม่มีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กร	21
4.2 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของสินทรัพย์รวมระหว่างกลุ่มกิจการที่มีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กรและกิจการที่ไม่มีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กรในแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรม (n=715)	22
4.3 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีระหว่างกลุ่มกิจการที่มีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กรและกิจการที่ไม่มีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กรในแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรม (n=715)	23
4.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic Analysis) ของ ส่วนที่ 1 กิจกรรมที่มีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กรและกิจการที่ไม่มีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กร (n=715)	25
4.5 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันและแบบสเปียร์แมน (Pearson's and Spearman's Correlation Coefficients) ของ ส่วนที่ 1 กิจกรรมที่มีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กรและกิจการที่ไม่มีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กร (n=715)	27
4.6 ผลการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระโดยใช้ค่า Tolerance และ VIF ของ ส่วนที่ 1 กิจกรรมที่มีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กรและกิจการที่ไม่มีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กร (n=715)	29
4.7 ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) ของ ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของ ส่วนที่ 1 กิจกรรมที่มีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กรและกิจการที่ไม่มีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กร (n=715)	30

4.8 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาของ ส่วนที่ 2 กิจกรรมที่มีการจัดอันดับ ความน่าเชื่อถือขององค์กร	33
4.9 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic Analysis) ของ ส่วนที่ 2 กิจกรรมที่มีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กร (n=357)	34
4.10 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันและแบบสเปียร์แมน (Pearson's and Spearman's Correlation Coefficients) ของ ส่วนที่ 2 กิจกรรมที่มีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กร (n=357)	36
4.11 ผลการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระโดยใช้ค่า Tolerance และ VIF ของ ส่วนที่ 2 กิจกรรมที่มีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กร (n=357)	38
4.12 ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) ของ ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของ ส่วนที่ 2 กิจกรรมที่มีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กร (n=357)	39
5.1 สรุปผลจากการวิจัย ส่วนที่ 1 กิจกรรมที่มีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กร และกิจการที่ไม่มีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กร	43
5.2 สรุปผลจากการวิจัย ส่วนที่ 2 กิจกรรมที่มีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กร	44

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

อันดับความน่าเชื่อถือขององค์กร (Firm's credit rating) เป็นหนึ่งในแหล่งของข้อมูลที่สามารถแสดงถึงสถานะของบริษัท เนื่องจากอันดับความน่าเชื่อถือของบริษัทสามารถสะท้อนให้เห็นถึงความสามารถและความเสี่ยงในการชำระหนี้และดอกเบี้ยในระยะเวลาที่กำหนด โดยในการประเมินเพื่อจัดอันดับให้แก่บริษัทต่าง ๆ นั้น ข้อมูลที่ใช้จะประกอบด้วย การวิเคราะห์ความเสี่ยงทางด้านธุรกิจ โดยจะประเมินถึงแนวโน้มของอุตสาหกรรม คู่แข่ง ความสามารถของผู้บริหาร เป็นต้น นอกจากนี้แล้วยังประเมินถึงความเสี่ยงทางการเงินโดยจะใช้ข้อมูลจากงบการเงินและนโยบายทางการเงินเพื่อประกอบการประเมิน (บริษัท ทริสเรทติ้ง จำกัด, 2550) การประเมินอันดับความน่าเชื่อถือนั้นเป็นหน้าที่ของสถาบันจัดอันดับความน่าเชื่อถือ โดยสถาบันจัดอันดับความน่าเชื่อถือของต่างชาติที่มีชื่อเสียงระดับโลก ได้แก่ S&P, Moody's และ Fitch Ratings โดยในประเทศไทยมีสถาบันจัดอันดับความน่าเชื่อถือที่ได้รับความเห็นชอบจาก สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ จำนวน 2 แห่งคือ บริษัท ฟิทช์เรทติ้งส์ (ประเทศไทย) จำกัด และบริษัท ทริสเรทติ้ง จำกัด โดยแนวทางในการจัดอันดับความน่าเชื่อถือของแต่ละสถาบันจัดอันดับความน่าเชื่อถือจะมีข้อตกลงและได้รับการถ่ายทอดวิชาการมาจากสถาบันจัดอันดับที่มีชื่อเสียงของต่างประเทศเช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตามก็ยังคงมีความแตกต่างระหว่างแนวทางในการจัดอันดับความน่าเชื่อถือระหว่างสถาบันจัดอันดับในไทยกับสถาบันจัดอันดับของต่างประเทศอยู่บ้าง โดยสถาบันจัดอันดับความน่าเชื่อถือในประเทศไทยจะนำแนวทางดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับลักษณะหรือสภาวะ การทางเศรษฐกิจของประเทศไทย โดยประโยชน์ของการมีอันดับความน่าเชื่อถือที่ดีนั้น ทำให้กิจการสามารถจัดหาเงินทุนได้ง่าย และมีต้นทุนกู้ยืมที่ต่ำ โดยในส่วนของนักลงทุนก็จะสามารถนำอันดับความน่าเชื่อถือเป็นหนึ่งในเครื่องมือวัดความเสี่ยงในการลงทุนกับกิจการ โดยงานวิจัยของ Goodwin and Gul (2010) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการมีอันดับความน่าเชื่อถือที่ดี พบว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างอันดับความน่าเชื่อถือกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีมีทิศทางตรงกันข้าม อาจจะทำให้กล่าวได้อีกนัยว่ากิจการที่มีอันดับความน่าเชื่อถือที่สูงกว่าจะมีค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีที่ต่ำกว่าเมื่อเทียบกับกิจการที่มีอันดับความน่าเชื่อถือที่ต่ำกว่า ถ้าทั้งสองกิจการมีปัจจัยอื่นๆที่คล้ายคลึงกัน

นอกจากการจัดอันดับความน่าเชื่อถือจะถูกประเมินโดยสำนักงานจัดอันดับความน่าเชื่อถือโดยผ่านการประเมินความเสี่ยงทางด้านต่างๆ แล้ว ลักษณะของหนี้สินประเภทต่างๆ ก็ยังมีความเสี่ยงที่

แตกต่างกันอาจจะกล่าวได้ว่าหนี้สินระยะสั้นจะมีความเสี่ยงที่ต่ำกว่าหนี้สินระยะยาว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Myers (1977) พบว่าเงินกู้ยืมระยะสั้นจะมีระบบการตรวจสอบหรือระยะเวลาการพิจารณาได้บ่อยครั้งมากกว่าเงินกู้ยืมระยะยาว เนื่องจากเงินกู้ยืมระยะสั้นจะครบกำหนดก่อน ซึ่งจะทำให้มีการกำกับดูแลในการปล่อยสินเชื่อในครั้งถัดไปซึ่งจะทำให้หนี้สินที่เกิดดังกล่าวจะมีความเสี่ยงที่ต่ำกว่า แต่อย่างไรก็ตามในกิจการที่มีประเภทและปริมาณของหนี้สินที่เท่ากัน ก็อาจจะมีความเสี่ยงของหนี้สินที่แตกต่างกันได้ ขึ้นอยู่กับอันดับความน่าเชื่อถือของกิจการ และเมื่อมีหนี้สินเพิ่มมากขึ้นความเสี่ยงด้านสภาพคล่องของกิจการก็จะสูงตามไปด้วยจึงส่งผลให้ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีสูงขึ้นตามไปด้วย (Basioudis and Francis, 2007)

โดยค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีเป็นการกำหนดค่าธรรมเนียมโดยอ้างอิงจากความเสี่ยงของงานจากการประเมินความเสี่ยงของผู้สอบบัญชีในขั้นตอนการประเมินความเสี่ยงในการตรวจสอบบัญชีและความต้องการของลูกค้าที่มากกว่ามาตรฐานการปฏิบัติ เพื่อวางแผนการตรวจสอบบัญชี ซึ่งค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีก็ถือเป็นค่าใช้จ่ายที่สำคัญรายการหนึ่ง เนื่องจากกิจการจะต้องจัดทำงบการเงินเป็นประจำทุกปี หรือทุกรายไตรมาสในส่วนของกิจการที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยกิจการจะใช้บริการผู้สอบบัญชีรับอนุญาตเพื่อตรวจสอบหรือสอบทานงบการเงิน ถ้ากิจการสามารถบริหารค่าใช้จ่ายดังกล่าวให้ลดลงได้ ก็จะเป็นประโยชน์แก่กิจการในแง่ของการบริหารต้นทุนในการดำเนินงาน โดยในปัจจุบันจะเห็นได้ว่าการดำเนินธุรกิจ กิจการต่างๆ มีแนวโน้มที่ต้นทุนในการดำเนินงานจะสูงขึ้นเรื่อยๆ ผู้บริหารจึงควรบริหารต้นทุนในการดำเนินงาน ซึ่งการมีอันดับความน่าเชื่อถือที่ดีจะสามารถช่วยให้กิจการมีต้นทุนกู้ยืมที่ต่ำลง อีกทั้งยังรวมถึงการที่ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีจะมีโอกาสลดลงอย่างเหมาะสมสอดคล้องกับความเสี่ยงของกิจการ

ผู้วิจัยนี้จึงต้องการศึกษาถึงความสัมพันธ์ของอันดับความน่าเชื่อถือของและลักษณะหนี้สินประกอบด้วยหนี้สินระยะสั้นและหนี้สินระยะยาว กับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีซึ่งการกำหนดค่าธรรมเนียมการสอบบัญชียังมีหลักพิจารณาถึงปัจจัยความเสี่ยงในการตรวจสอบ ความซับซ้อนของธุรกิจ ขนาดของบริษัทที่ถูกตรวจสอบและขนาดของสำนักงานสอบบัญชี ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

1.2 วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ของอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กรและลักษณะหนี้สินกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้มีลักษณะเป็นข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ซึ่งข้อมูลระหว่างปี พ.ศ. 2551–2558 เนื่องจากปี พ.ศ. 2551 เป็นช่วงของการเปลี่ยนแปลงบังคับใช้มาตรฐานการบัญชีครั้งสำคัญซึ่งมีการประกาศใช้จำนวน 13 ฉบับ เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ (IFRS) โดยใช้ข้อมูลของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยทุกบริษัท ยกเว้นกลุ่มธุรกิจการเงินและกิจการที่กำลังฟื้นฟูกิจการซึ่งประกอบด้วย ข้อมูลทางการเงินโดยข้อมูลที่นำมาศึกษาจะเป็นการรวบรวมข้อมูลจากงบการเงินเดี่ยวประจำปีสำหรับกิจการที่ไม่เป็นกลุ่มธุรกิจการเงินรวมประจำปีสำหรับกิจการที่เป็นกลุ่มธุรกิจ อันดับความน่าเชื่อถือขององค์กร (Firm's credit ratings) ของกิจการที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่ถูกจัดอันดับจากสถาบันจัดอันดับความน่าเชื่อถือ บริษัท ทริสเรทติ้ง จำกัด เนื่องจากจากการพิจารณาอันดับความน่าเชื่อถือของบริษัท ทริสเรทติ้ง จำกัด สำหรับกิจการที่เป็นกลุ่มธุรกิจ จะพิจารณาจากงบการเงินรวมมากกว่างบการเงินเฉพาะกิจการ เพื่อป้องกันการถ่ายเทผลกำไรไปยังบริษัทอื่นในกลุ่มและเป็นการตัดรายการระหว่างกันเพื่อสะท้อนความสามารถในการชำระหนี้ที่แท้จริง และข้อมูลค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี โดยเก็บข้อมูลจากแบบแสดงรายการข้อมูล (แบบ 56-1) และแบบแสดงรายงานประจำปี

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากงานวิจัย

1.4.1 เพื่อให้เป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ให้ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กรและลักษณะหนี้สินซึ่งประกอบด้วยหนี้สินระยะสั้นและหนี้สินระยะยาวกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี

1.4.2 เพื่อให้เป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ให้ทราบถึงความสัมพันธ์ของอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กรกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี ระหว่างกิจการที่มีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือ กับกิจการที่ไม่มีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือ

1.4.3 เพื่อเป็นข้อมูลให้ผู้สอบบัญชีใช้เป็นแนวทางกำหนดค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีโดยพิจารณาถึงอันดับความน่าเชื่อถือของกิจการจากอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กรและลักษณะของหนี้สิน

1.4.4 เพื่อให้กิจการเห็นความสำคัญในการรักษาระดับของอันดับความน่าเชื่อถือของกิจการ และหนี้สินให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม นอกจากจะช่วยลดต้นทุนกู้ยืมแล้วยังจะสามารถทำให้ค่าธรรมเนียมในการสอบบัญชีมีโอกาสลดลงอีกด้วย



บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา “ความสัมพันธ์ของอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กรและลักษณะหนี้สินกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย” พบว่าสามารถจำแนกความรู้ที่เกี่ยวข้องออกได้เป็น 3 ส่วนหลักๆ ดังนี้

- 2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กร
- 2.2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี
- 2.3 แนวคิดของอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กรและลักษณะของหนี้สินที่มีผลต่อค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี
- 2.4 กรอบแนวคิดงานวิจัย

2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กร

2.1.1 ความสำคัญของอันดับความน่าเชื่อถือ

การจัดอันดับความน่าเชื่อถือเป็นการวัดความสามารถของกิจการในการชำระคืนหนี้ของเงินต้นและดอกเบี้ยตามที่ระบุในสัญญากู้ยืมเงินได้อย่างตรงเวลา ซึ่งอันดับความน่าเชื่อถือนั้นจะเป็นความเห็นของสถาบันจัดอันดับความน่าเชื่อถือเกี่ยวกับความเสี่ยงทางด้านเครดิต โดยจะมาจากการวิเคราะห์ทั้งในเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยอันดับความน่าเชื่อถือจะสะท้อนถึงความเสี่ยงของกิจการตลอดช่วงระยะเวลาดำเนินงานของธุรกิจ โดยจะครอบคลุมถึงระยะเวลาอย่างน้อย 3 – 5 ปี ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจการได้แก่ กิจการที่ถูกจัดอันดับความน่าเชื่อถือ โดยจะทำให้กิจการสามารถจัดหาแหล่งเงินทุนในการดำเนินธุรกิจได้ง่ายและรวดเร็ว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องการศึกษาการจัดอันดับความน่าเชื่อถือของ Boot, Todd, and Anjolein (2003) ที่พบว่าความเห็นของสถาบันจัดอันดับความน่าเชื่อถือได้ผ่านการวิเคราะห์ทั้งในเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ทำให้การเผยแพร่ข้อมูลดังกล่าวสามารถกระจายออกสู่ตลาดได้อย่างรวดเร็ว นอกจากนี้สามารถช่วยให้กิจการสามารถลดต้นทุนในการจัดหาเงินทุนได้ เนื่องจากอันดับความน่าเชื่อถือจะถูกเปิดเผยออกสู่ภายนอก ซึ่งข้อมูลอันดับความน่าเชื่อถือสามารถนำไปยึดเป็นเกณฑ์ให้แก่ผู้ลงทุนพิจารณาได้ ซึ่งนักลงทุนจะใช้อันดับความน่าเชื่อถือในการตัดสินใจลงทุนไม่ว่าจะเป็นการลงทุนในตราสารหนี้ซึ่งใช้ข้อมูลอันดับความน่าเชื่อถือของตราสารหนี้หรือผู้ให้กู้ยืมก็สามารถใช้อันดับความ

นำเชื่อถือขององค์กรเพื่อใช้ในการประเมินความเสี่ยงและเพื่อกำหนดอัตราดอกเบี้ยหรือผลตอบแทนที่คาดว่าจะได้รับ นอกจากนี้หน่วยงานด้านการกำกับดูแลทางด้านตลาดเงิน ตลาดทุนและสถาบันการเงินที่เป็นตัวแทนในการออกตราสารหนี้จะใช้อันดับความน่าเชื่อถือในการพิจารณาการออกตราสารใหม่ของกิจการเพื่อใช้ในการพิจารณาถึงราคาและผลตอบแทนที่เหมาะสม ซึ่งจะสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องอุตสาหกรรมการจัดอันดับความน่าเชื่อถือของ Cantor and Frank (1994) ที่พบว่าหน่วยงานกำกับดูแลทางการเงินและธนาคารพาณิชย์ได้ให้ความเชื่อถือในการใช้อันดับความน่าเชื่อถือในการพิจารณาตราสารหนี้ของกิจการอยู่ในระดับสูง โดยอันดับความน่าเชื่อถือจะถือว่าเป็นเครื่องมือที่สามารถบ่งบอกถึงปริมาณความเสี่ยงได้อย่างเหมาะสมและทันเวลา เนื่องจากความเห็นของสถาบันจัดอันดับได้พิจารณาถึงความเสี่ยงต่างๆ อย่างรอบด้านและจะมีการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องรูปแบบของข้อมูลที่ถูกรวบรวมโดยสถาบันจัดอันดับความน่าเชื่อถือของ Millon and Anjon (1985) ที่พบว่า อันดับความน่าเชื่อถือที่ได้ผ่านการประมวลผลจากสถาบันจัดอันดับความน่าเชื่อถือ นั้นสามารถสะท้อนและแสดงได้ถึงมูลค่าและความเสี่ยงที่แท้จริงของกิจการได้

2.1.2 สถาบันจัดอันดับความน่าเชื่อถือ

อันดับความน่าเชื่อถือ เป็นความเห็นของสถาบันจัดอันดับความน่าเชื่อถือ (Credit Rating Agency) ซึ่งสถาบันจัดอันดับอันดับความน่าเชื่อถือของต่างชาติที่มีชื่อเสียงระดับโลก เช่น Standard & Poor's, Moody's และ Fitch Ratings อย่างไรก็ตามในประเทศไทยยังมีสถาบันจัดอันดับความน่าเชื่อถือที่ได้รับความเห็นชอบจาก สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ จำนวน 2 แห่งคือ บริษัท พิทช์เรตติ้งส์ (ประเทศไทย) จำกัด และบริษัท ทริสเรตติ้ง จำกัด โดยแนวทางในการจัดอันดับความน่าเชื่อถือของแต่ละสถาบันจัดอันดับความน่าเชื่อถือจะมีความคล้ายคลึงกันเนื่องจากมีข้อตกลงและได้รับการถ่ายทอดวิชาการมาจากสถาบันจัดอันดับที่มีชื่อเสียงของต่างประเทศเช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตามก็ยังคงมีความแตกต่างระหว่างแนวทางในการจัดอันดับความน่าเชื่อถือระหว่างสถาบันจัดอันดับในไทยกับสถาบันจัดอันดับของต่างประเทศ โดยบริษัท ทริสเรตติ้ง จำกัด จัดอันดับความน่าเชื่อถือตราสารหนี้เฉพาะในสกุลเงินบาทและใช้เกณฑ์การจัดอันดับภายในประเทศ ซึ่งหมายถึงความเห็นในอันดับความน่าเชื่อถือจาก บริษัท ทริสเรตติ้ง จำกัด จะแสดงระดับของอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กรหรือตราสารหนี้ขององค์กร โดยจะเปรียบเทียบกับระดับของอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กรหรือตราสารหนี้ขององค์กรที่อยู่ในประเทศไทยเท่านั้น นอกจากนี้อันดับความน่าเชื่อถือภายในประเทศไทยจะพิจารณาถึงปัจจัยความเสี่ยงเฉพาะของประเทศไทย และเฉพาะในขอบเขตที่ภาคธุรกิจหนึ่งๆ ที่ผู้ออกตราสารหนี้ในประเทศไทยแต่ละรายจะได้รับผลกระทบเท่านั้น โดยอันดับความน่าเชื่อถือสูงสุดจะอยู่ที่ระดับ AAA ซึ่งจะมีความแตกต่างไปจากอันดับความน่าเชื่อถือที่ให้ความเห็นโดยสถาบันจัดอันดับความน่าเชื่อถือของต่างประเทศที่เป็น

การเปรียบเทียบของระดับความน่าเชื่อถือในระดับของระหว่างประเทศ นอกจากนี้ยังคำนึงถึงความเสี่ยงต่างๆ ที่เป็นการเปรียบเทียบในระดับของระหว่างประเทศ เช่น ระดับความน่าเชื่อถือของรัฐบาลในประเทศต่างๆ ที่บริษัทตั้งอยู่หรือจะเป็นความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ เป็นต้น

จากการศึกษาข้อมูลข้างต้น ในการจัดอันดับความน่าเชื่อถือโดยบริษัท ทริสเรทติ้ง จำกัด มีการพิจารณาที่คำนึงถึงปัจจัยความเสี่ยงเฉพาะของประเทศไทยเป็นหลัก นอกจากนี้บริษัท ทริสเรทติ้ง จำกัดยังได้รับการยอมรับจากบริษัทส่วนใหญ่ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ให้มีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือให้แก่องค์กร ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงเลือกที่จะศึกษาข้อมูลกลุ่มบริษัทเป้าหมายที่ได้รับการจัดอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กรจากบริษัท ทริสเรทติ้ง จำกัด

2.1.3 เกณฑ์ในการจัดอันดับความน่าเชื่อถือ

เกณฑ์ในการจัดอันดับความน่าเชื่อถือของบริษัท ทริสเรทติ้ง จำกัด จะมีเกณฑ์ในการวิเคราะห์เพื่อจัดความอันดับความน่าเชื่อถือ ซึ่งจะขึ้นอยู่กับแนวทางของ บริษัท ทริสเรทติ้ง จำกัด (บริษัท ทริสเรทติ้ง จำกัด, 2550) โดยจะแบ่งออกเป็น 2 ส่วนหลักคือ

การวิเคราะห์ความเสี่ยงด้านธุรกิจ ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพมากกว่าปริมาณโดยเกี่ยวข้องกับความเสี่ยงที่มีต่อกิจการเนื่องจากผลกระทบจากสถานะเศรษฐกิจโดยรวมและผลจากการดำเนินงานของกิจการเอง ได้แก่ แนวโน้มของอุตสาหกรรมและเศรษฐกิจ คู่แข่งของกิจการ กฎเกณฑ์และกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการดำเนินธุรกิจ นโยบายและกลยุทธ์ในการดำเนินธุรกิจของ กิจการ ความสามารถของผู้บริหาร เป็นต้น

การวิเคราะห์ความเสี่ยงทางการเงิน ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจากข้อมูลจากงบการเงินเป็นหลักโดยจะครอบคลุมถึงการวิเคราะห์คุณภาพของงบการเงินเนื่องจากข้อมูลที่ใช้ในการพิจารณาในด้านนี้จะอาศัยข้อมูลจากงบการเงินเป็นหลัก นอกจากนี้แล้วยังพิจารณาถึงนโยบายทางการเงินเนื่องจากนโยบายทางการเงินจะต้องสอดคล้องกับแนวทางในการบริหารกิจการ โดยผู้บริหารจะต้องมีความตั้งใจในการดำเนินการตามนโยบายที่ได้กำหนดไว้ และอัตราส่วนทางการเงินที่สำคัญ เป็นต้น

เนื่องจากการวิเคราะห์ทั้ง 2 ส่วนมีความสำคัญเท่าเทียมกัน ดังนั้นบริษัท ทริสเรทติ้ง จำกัด จะให้นำหนักในการวิเคราะห์ทั้งสองส่วนเท่ากัน ผลการจัดอันดับความน่าเชื่อถือจะสะท้อนถึงความเสี่ยงของทั้ง 2 ส่วน อย่างไรก็ตามในปัจจุบันกระบวนการในการจัดอันดับความน่าเชื่อถือของ บริษัท ทริสเรทติ้ง จำกัด ยังคงไม่มีการจัดสรรน้ำหนักแบบตายตัวเนื่องจากลักษณะทางธุรกิจของธุรกิจแต่ละประเภทจะมีลักษณะเฉพาะตัวตลอดจนจุดแข็งและจุดอ่อนของบริษัทที่แตกต่างกัน ซึ่งการจัดสรรน้ำหนักแบบตายตัวที่เท่ากันทุกประเภทธุรกิจ อาจจะทำให้อันดับความน่าเชื่อถือที่ประกาศออกมาจะมีความคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริงได้ จากคำกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่าการจัดอันดับความน่าเชื่อถือ

ขององค์กรเป็นข้อมูลที่มีประโยชน์ โดยสามารถนำมาประกอบการตัดสินใจในการประเมินความเสี่ยง และผลตอบแทนในการลงทุน หรือใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงให้กิจการได้

2.2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี

2.2.1 แนวคิดของการสอบบัญชี

การตรวจสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีจะมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้ความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผลว่า งบการเงินโดยรวมปราศจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอย่างเป็นสาระสำคัญ ไม่ว่าจะเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาด ซึ่งช่วยให้ผู้สอบบัญชีสามารถแสดงความคิดเห็นได้ว่า งบการเงินได้จัดทำขึ้นในสาระสำคัญตามแม่บทการรายงานทางการเงินที่เกี่ยวข้องหรือไม่ โดยในการสอบบัญชี ผู้สอบบัญชีจะต้องรวบรวมหลักฐานต่างๆ เพื่อใช้ประกอบการแสดงความคิดเห็นให้กับรายงานผู้สอบ โดยหลักฐานดังกล่าวที่ได้มานั้นจะเป็นสิ่งที่ผู้บริหารได้ให้การรับรองไว้เกี่ยวข้องกับงบการเงิน และความเสี่ยงที่ผู้สอบบัญชีได้ประเมินไว้ (นิพนธ์ เห็นโชคชัยชนะ และ ศิลปพร ศรีจันทเพชร, 2554)

2.2.2 แนวคิดของการกำหนดค่าสอบบัญชี

ในการกำหนดค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี มีแนวคิดการกำหนดค่าสอบบัญชีอยู่ 2 แนวคิดหลัก คือ กำหนดโดยอ้างอิงจากความเสี่ยง และกำหนดโดยอ้างอิงจากความต้องการคุณภาพของงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Lifschutz, Jacobi, and Feldshetein (2010) เรื่อง ลักษณะการกำกับดูแลกิจการและค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี ซึ่งจะกล่าวได้อีกอย่างว่า การกำหนดค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี โดยอ้างอิงจากความเสี่ยงของงานเกิดจากการประเมินความเสี่ยงของผู้สอบบัญชีในขั้นตอนการประเมินความเสี่ยงในการสอบบัญชี เพื่อวางแผนการตรวจสอบบัญชี ถ้าผู้สอบบัญชีพบว่าความเสี่ยงในการตรวจสอบบัญชีมาก ผู้สอบบัญชีจะเพิ่มระดับการตรวจสอบบัญชี โดยต้องการหลักฐานการสอบบัญชีที่มากขึ้น ซึ่งจะทำให้ปริมาณงานและระยะเวลาในการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีมากขึ้นและจะส่งผลทำให้ค่าสอบบัญชีสูงขึ้นตามงานวิจัยของ Simunic (1980) เรื่อง ทฤษฎีของการกำหนดค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีอย่างไรก็ตาม นอกจากความเสี่ยงที่ผู้สอบบัญชีจะใช้ในการประเมินค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีแล้วยังมีความต้องการของลูกค้าที่มากกว่ามาตรฐานการปฏิบัติ ซึ่งจะทำให้ปริมาณการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีเพิ่มมากขึ้นเช่นเดียวกัน (Hardies, Breesch, and Branson, 2015)

2.2.3 ความเสี่ยงในการสอบบัญชี

ความเสี่ยงในการสอบบัญชี เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อระดับความมีสาระสำคัญและกระบวนการตรวจสอบของผู้สอบบัญชี ซึ่งถ้ามีความเสี่ยงในการสอบบัญชีในระดับที่สูง ผู้สอบบัญชีจะ

กำหนดระดับความมีสาระสำคัญไว้ในระดับต่ำ และจะส่งผลให้มีกระบวนการตรวจสอบเพื่อให้ได้หลักฐานการสอบบัญชีที่มากขึ้น ซึ่งความเสี่ยงในการสอบบัญชีจะประกอบด้วยความเสี่ยงดังต่อไปนี้ (นิพนธ์ เห็นโชคชัยชนะ และ ศิลปพร ศรีจันเพชร, 2554)

ความเสี่ยงสืบเนื่อง เป็นความเสี่ยงที่มีอยู่ในกิจการและในอุตสาหกรรมที่กิจการอยู่ โดยจะเป็นความเสี่ยงที่เกิดจากลักษณะหรือประเภทของการดำเนินธุรกิจตามปกติของกิจการ เช่น สภาพเศรษฐกิจ คุณลักษณะของผู้บริหาร ความมั่นคงของกิจการ เป็นต้น ซึ่งมีโอกาสที่จะทำให้อุดคงเหลือของรายการทางบัญชีจะแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริง

ความเสี่ยงจากการควบคุมภายใน เป็นความเสี่ยงที่เกิดจากการควบคุมภายในของกิจการที่อาจจะไม่สามารถป้องกันหรือตรวจพบและแก้ไขความผิดพลาดของรายการทางบัญชีและการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงได้อย่างทันเวลา

ความเสี่ยงจากการตรวจสอบ เป็นความเสี่ยงที่เกิดจากผู้สอบบัญชีที่อาจไม่สามารถตรวจพบรายการที่มีความผิดปกติของรายการทางบัญชีในการตรวจสอบเนื้อหาสาระ รวมถึงการสรุปความเห็นได้อย่างผิดพลาด

2.2.4 ตัวแบบที่ใช้วัดค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี

ในการพิจารณาค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี ผู้สอบบัญชีจะคำนึงถึงความเสี่ยงในการตรวจสอบบัญชีซึ่งจะเป็นตัวกำหนดแผนการตรวจสอบบัญชีให้สอดคล้องกับความเสี่ยงที่พบ เช่นเดียวกันกับการจัดอันดับความน่าเชื่อถือก็มีเกณฑ์ในการวิเคราะห์ความเสี่ยงทั้งด้านธุรกิจและความเสี่ยงทางการเงิน และลักษณะของหนี้สินแต่ละประเภทที่มีความบ่อยครั้งในการตรวจสอบหรือพิจารณาที่แตกต่างกัน เช่นหนี้สินระยะสั้นจะมีระบบการตรวจสอบหรือพิจารณาโดยเจ้าหน้าที่บ่อยครั้งมากกว่าเงินกู้ยืมระยะยาวซึ่งจะทำให้หนี้สินระยะสั้นมีความเสี่ยงที่ต่ำกว่า จะเห็นได้ว่าทั้งสามสิ่งนี้ต่างก็มีการคำนึงถึงความเสี่ยงในแง่มุมต่างๆ ซึ่งก็มีงานวิจัยในอดีตที่ได้ศึกษาและสร้างแบบจำลองเพื่อใช้ในการวัดปัจจัยที่ส่งผลต่อการกำหนดค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี ซึ่งมีประเด็นพิจารณาถึงความเสี่ยงไว้ด้วยโดยแบบจำลองนี้ได้ถูกพัฒนาโดย Simunic (1980) และต่อมาถูกพัฒนาต่อโดย Simunic and Stein (1996) ถือเป็นหนึ่งในแบบจำลองที่ได้รับความนิยม ซึ่งแบบจำลองนี้สามารถอธิบายถึงตัวแปรและปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อการกำหนดค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีได้แก่ ขนาดของบริษัทที่ถูกตรวจสอบ ความซับซ้อนของธุรกิจ ขนาดและชื่อเสียงของผู้สอบบัญชีและ ความเสี่ยงในการตรวจสอบ โดยมีงานวิจัยจำนวนมากที่นำตัวแบบของ Simunic (1980) และ Simunic and Stein (1996) ไปประยุกต์ใช้ในงานวิจัยต่างๆ เช่น งานวิจัยของ Goodwin and Gul (2010) ที่ได้ศึกษาถึงหนี้สินระยะสั้นและอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กรกับการตั้งค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี ก็ได้นำตัวแบบดังกล่าวไปประยุกต์ใช้เช่นเดียวกัน การศึกษาครั้งนี้จะประยุกต์ใช้ตัวแบบจากทั้ง 3 ตัว

แบบกล่าวคือ ตัวแบบของ Simunic (1980) , Simunic and Stein (1996) และ Goodwin and Gul (2010)

2.2.5 บททวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรควบคุม

ความเสี่ยงในการตรวจสอบ

ความเสี่ยงในการตรวจสอบบัญชีเป็นความเสี่ยงที่ผู้สอบบัญชีได้ทำการตรวจสอบยอดคงเหลือของรายการทางบัญชีที่จะแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงซึ่งอาจเกิดจากความตั้งใจหรือไม่ตั้งใจของกิจการในการแสดงรายการดังกล่าว โดยกิจการที่มีผลการดำเนินงานที่ย่ำแย่มีความเสี่ยงที่จะแสดงข้อมูลในงบการเงินที่ขัดต่อข้อเท็จจริงส่งผลให้ผู้สอบบัญชีจะมีความเสี่ยงในการตรวจสอบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Simunic (1980) เช่นเดียวกันกับกิจการที่มีหนี้สินจำนวนมากซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Basioudis and Francis (2007) นอกจากกิจการที่มีผลการดำเนินงานที่ย่ำแย่แล้วกิจการที่มีผลประกอบการดีก็อาจจะแสดงผลการดำเนินงานที่ขัดต่อข้อเท็จจริงได้เช่นกัน เนื่องจากกิจการจำเป็นต้องตอบสนองต่อความคาดหวังของผู้ใช้งบการเงินซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Johnstone and Bedard (2004) ซึ่งจากงานวิจัยข้างต้น สามารถจำแนกตัวแปรควบคุมที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ ออกเป็น 3 ตัวแปร โดยมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในแต่ละตัวแปร ดังนี้ (1) ผลขาดทุนของบริษัท (LOSS) จากงานวิจัยเรื่องทฤษฎีของการกำหนดค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของ Simunic (1980) ในการทดสอบกลุ่มตัวอย่างในประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า ผลขาดทุนของบริษัทจะมีผลต่อการกำหนดค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีให้สูงขึ้น อีกทั้งจากงานวิจัยเรื่องค่าธรรมเนียมส่วนเพิ่มของสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ 4 แห่งของ Basioudis and Francis (2007) ในการทดสอบกลุ่มตัวอย่างในประเทศอังกฤษ พบว่า ผลขาดทุนของบริษัทจะมีผลต่อการกำหนดค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีให้สูงขึ้น เช่นเดียวกัน (2) หนี้สินหมุนเวียนต่อสินทรัพย์รวม (LEV) จากงานวิจัยเรื่องผลกระทบของความเสี่ยงจากการถูกดำเนินคดีกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของ Simunic and Stein (1996) ในการทดสอบกลุ่มตัวอย่างในประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า หนี้สินของบริษัทจะมีผลต่อการกำหนดค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีให้สูงขึ้น อีกทั้งจากงานวิจัยเรื่องหนี้สินระยะสั้นและค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของ Goodwin and Gul (2010) กับ เรื่องความเสี่ยงในการตกแต่งกำไรกับการกำหนดค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของ Johnstone and Bedard (2004) ในการทดสอบทดสอบกลุ่มตัวอย่างในประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า หนี้สินของบริษัทจะมีผลต่อการกำหนดค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีให้สูงขึ้น เช่นเดียวกัน (3) ผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) จากงานวิจัยเรื่องหนี้สินระยะสั้นและค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของ Goodwin and Gul (2010) ในการทดสอบทดสอบกลุ่มตัวอย่างในประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า ผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ของบริษัทจะมีผลต่อการกำหนดค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีให้สูงขึ้น โดยจากตัวแปรควบคุมที่กล่าวมานั้น ผู้วิจัยนำมาใช้วัดความเสี่ยงในการตรวจสอบโดยผู้วิจัยคาดคะเนว่า ความเสี่ยงในการตรวจสอบจะมีผลทางบวกกับค่าธรรมเนียมผู้สอบบัญชี

ความซับซ้อนของธุรกิจ

ในบริษัทที่มีความซับซ้อนในรายการทางธุรกิจที่มาก ซึ่งจะทำให้การตรวจสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีใช้เวลามากกว่าบริษัทที่ไม่มีความซับซ้อนในรายการทางธุรกิจ โดยผู้สอบบัญชีจะต้องใช้เวลาและปริมาณบุคคลากรที่มากขึ้นเพื่อการตรวจสอบความซับซ้อนของรายการทางบัญชีเหล่านั้น ส่งผลให้ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Simunic (1980) และ Johnstone and Bedard (2004) โดยใช้ตัวแปรต่างๆ ดังนี้ รายการลูกหนี้ต่อสินทรัพย์รวม (REC/Size) รายการสินค้าคงเหลือต่อสินทรัพย์รวม (INV/Size) และจำนวนของบริษัทลูก (SUB) เนื่องจากงานวิจัยเรื่องทฤษฎีของการกำหนดค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของ Simunic (1980) และเรื่องความเสี่ยงในการตกแต่งกำไรกับการกำหนดค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของ Johnstone and Bedard (2004) ที่ทำการทดสอบกลุ่มตัวอย่างในประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า ทั้งรายการลูกหนี้ สินค้าคงเหลือและจำนวนบริษัทลูกของบริษัทจะมีผลต่อการกำหนดค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีให้สูงขึ้น อีกทั้งจากงานวิจัยของ Francis and Stokes (1986) ในการทดสอบทดสอบกลุ่มตัวอย่างในประเทศออสเตรเลีย พบว่า ทั้งรายการลูกหนี้ สินค้าคงเหลือและจำนวนบริษัทลูกของบริษัทจะมีผลต่อการกำหนดค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีให้สูงขึ้นเช่นเดียวกัน โดยงานวิจัยนี้ใช้ตัวแปรดังกล่าวมาใช้วัดความซับซ้อนของธุรกิจ จากงานวิจัยข้างต้น ผู้วิจัยจึงคาดคะเนว่าความซับซ้อนของธุรกิจจะส่งผลในทางบวกต่อค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี

ขนาดของบริษัทที่ถูกตรวจสอบ

ในบริษัทที่มีขนาดใหญ่โดยวัดจากสินทรัพย์รวมของกิจการ (Size) จะมีรายการทางธุรกิจปริมาณมาก ซึ่งจะทำให้การตรวจสอบบัญชีของผู้สอบบัญชานั้นต้องใช้เวลาและปริมาณบุคคลากรที่มากขึ้น ส่งผลให้ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องทฤษฎีของการกำหนดค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของ Simunic (1980) เรื่องค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีกับขนาดบริษัทของ Palmrose (1986) และเรื่องความเสี่ยงในการตกแต่งกำไรกับการกำหนดค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของ Johnstone and Bedard (2004) ในการทดสอบกลุ่มตัวอย่างในประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า ขนาดสินทรัพย์ของบริษัทจะมีผลต่อการกำหนดค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีให้สูงขึ้น นอกจากนี้ยังพบความสัมพันธ์ดังกล่าวใน ประเทศออสเตรเลียจากงานวิจัยเรื่องขนาดของบริษัทกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของ Francis (1984) และ ในประเทศอังกฤษจากงานวิจัยเรื่องการวิเคราะห์ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของ Taylor and Baker (1981) ดังนั้นจากงานวิจัยข้างต้น ผู้วิจัยจึงคาดคะเนว่าขนาดของบริษัทที่ถูกตรวจสอบจะมีผลทางบวกต่อค่าธรรมเนียมผู้สอบบัญชี

ขนาดของสำนักงานสอบบัญชี

เนื่องจากชื่อเสียงและคุณภาพของงานตรวจสอบที่สูงของสำนักงานตรวจสอบบัญชีขนาดใหญ่ 4 แห่ง ทำให้ผู้สอบบัญชีของสำนักงานตรวจสอบบัญชีขนาดใหญ่ 4 แห่ง มีโอกาสที่จะเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีสูงกว่าสำนักงานขนาดเล็กอื่นๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ 4 แห่งของ Choi, Kim, Liu, Simunic, and Dan (2008) ในการทดสอบกลุ่มตัวอย่างในประเทศสหรัฐอเมริกาพบว่าสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ 4 แห่งจะสามารถกำหนดค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีได้สูงมากกว่าสำนักงานสอบบัญชีอื่น ดังนั้นผู้วิจัยจึงคาดคะเนว่าขนาดและชื่อเสียงของสำนักงานสอบบัญชีจะส่งผลด้านบวกกับกับค่าธรรมเนียมผู้สอบบัญชี

2.3 แนวคิดของอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กรและลักษณะของหนี้สินที่มีผลต่อค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี

2.3.1 แนวคิดของอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กรที่มีผลต่อค่าธรรมเนียมสอบบัญชี

ในการประเมินอันดับความน่าเชื่อถือของกิจการ นอกจากการพิจารณาความเสี่ยงทางการเงินแล้ว สถาบันจัดอันดับความน่าเชื่อถือจะพิจารณาถึงระบบการควบคุมภายในของกิจการ เช่นเดียวกับผู้สอบบัญชีที่จะต้องพิจารณาถึงระบบการควบคุมภายในของกิจการ เพื่อประเมินความเสี่ยงในการตรวจสอบ นอกจากระบบการควบคุมภายในแล้ว สถาบันจัดอันดับความน่าเชื่อถือและผู้สอบบัญชียังพิจารณาถึง ข้อมูลทางด้านอุตสาหกรรม และข้อมูลทางเศรษฐกิจ ซึ่งลักษณะการพิจารณาของทั้งสถาบันจัดอันดับความน่าเชื่อถือและผู้สอบบัญชีมีลักษณะคล้ายคลึงกัน โดยแนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ Crouhy, Galai, and Mark (2001) เรื่องรูปแบบการประเมินความเสี่ยง

สืบเนื่องจากการทบทวนงานวิจัยข้างต้นทำให้เชื่อได้ว่าอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กรซึ่งเป็นความเห็นของสถาบันจัดอันดับความน่าเชื่อถือได้พิจารณาถึงความเสี่ยงทางด้านต่างๆ ได้อย่างครอบคลุมและคล้ายคลึงกับการพิจารณาความเสี่ยงของผู้สอบบัญชี โดยงานวิจัยนี้ได้คาดคะเนว่าอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กรจะมีความสัมพันธ์เชิงลบกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี จึงตั้งสมมติฐานที่ว่า

H_{1a} : กิจการที่มีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กรจะมีค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีที่ต่ำกว่ากิจการที่ไม่มีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กร

H_{1b} : กิจการที่มีอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กรที่สูงกว่าจะมีค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีที่ต่ำกว่า

2.3.2 แนวคิดของลักษณะของหนี้สินที่มีผลต่อค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี

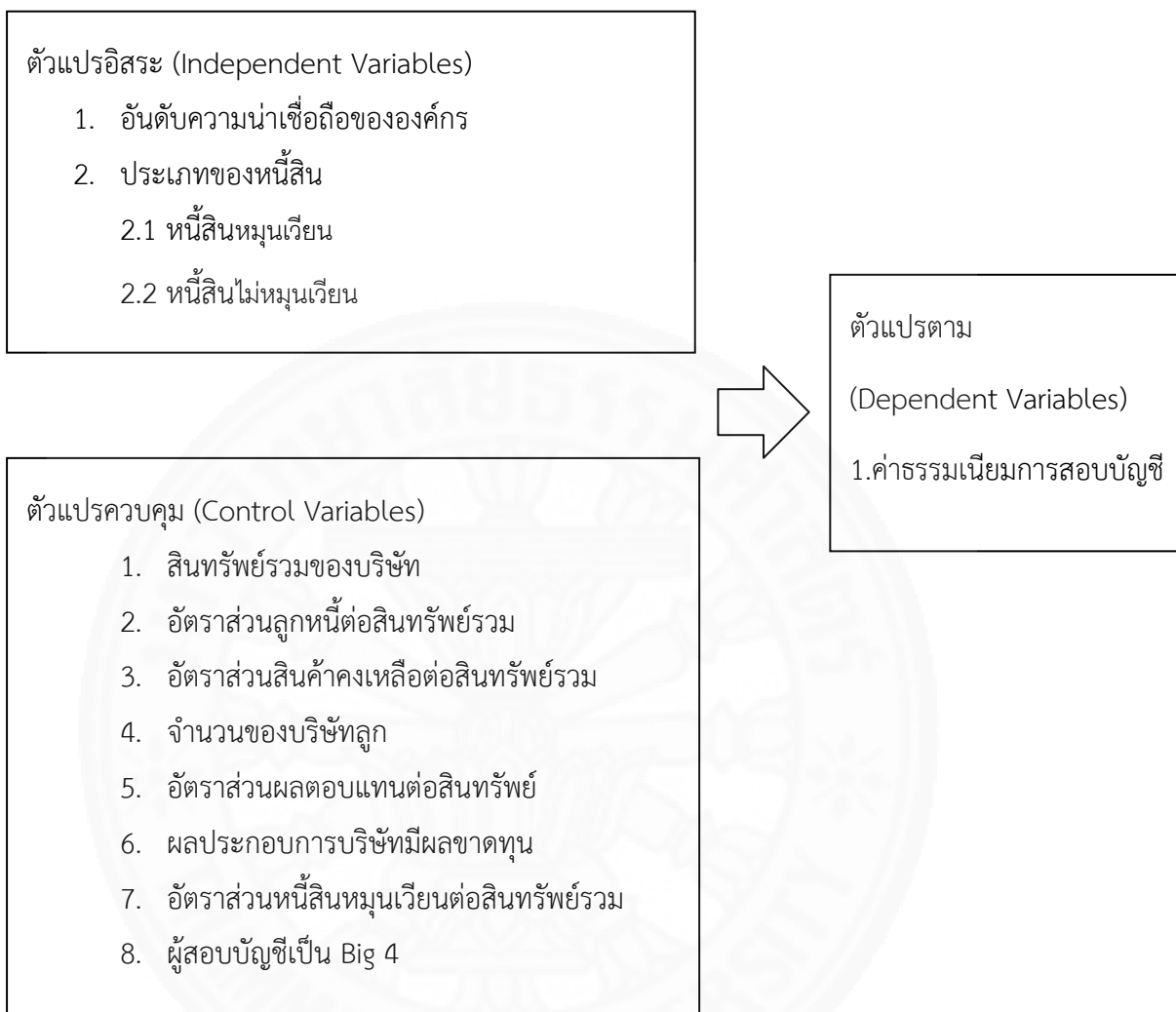
เนื่องจากงานวิจัยของ Basiodis and Francis (2007) เรื่องความเสี่ยงในการตกแต่งกำไรกับการกำหนดค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี พบว่า กิจการที่มีหนี้สินจำนวนมากมีความเสี่ยงที่จะแสดงข้อมูลในงบการเงินที่ขัดต่อข้อเท็จจริงส่งผลให้ผู้สอบบัญชีจะมีความเสี่ยงในการตรวจสอบมากขึ้นและส่งผลให้ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีสูงขึ้น อย่างไรก็ตามจากงานวิจัยของ Goodwin and Gul (2010) เรื่องหนี้สินระยะสั้นและค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี พบว่า หนี้สินระยะสั้นจะมีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี กล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่าถ้ากิจการมีหนี้สินระยะสั้นในสัดส่วนที่มากกว่า แทนที่จะเป็นหนี้สินระยะยาวจะทำให้ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชิต่ำลง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Rajan and Winton (1995) เรื่องหลักประกันและแรงจูงใจในการพิจารณาหนี้สินและงานวิจัยของ Myers (1977) เรื่องปัจจัยการกู้ยืมเงินโดยบริษัท พบว่า หนี้สินระยะสั้นจะมีระบบการตรวจสอบหรือพิจารณาโดยเจ้าหนี้ได้บ่อยครั้งมากกว่าเงินกู้ยืมระยะยาว เนื่องจากเงินกู้ยืมระยะสั้นจะครบกำหนดในระยะเวลาอันสั้น ซึ่งจะทำให้มีการกำกับดูแลการปล่อยสินเชื่อได้บ่อยครั้งซึ่งจะทำให้หนี้สินที่เกิดใหม่ ดังกล่าวจะมีความเสี่ยงที่ต่ำกว่า

สืบเนื่องจากการทบทวนงานวิจัยข้างต้นทำให้เชื่อได้ว่าหนี้สินระยะสั้นจะมีความเสี่ยงที่ต่ำกว่าหนี้สินระยะยาว โดยงานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้คาดคะเนว่าหนี้สินระยะสั้นจะมีความสัมพันธ์เชิงลบกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี และหนี้สินระยะยาวจะมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี จึงตั้งสมมติฐานที่ว่า

H_{2a}: กิจการที่มีหนี้สินหมุนเวียนมากกว่า จะมีค่าธรรมเนียมในการสอบบัญชีที่ต่ำกว่า

H_{2b}: กิจการที่มีหนี้สินไม่หมุนเวียนมากกว่า จะมีค่าธรรมเนียมในการสอบบัญชีที่สูงกว่า

2.4 กรอบแนวคิดงานวิจัย



บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ความสัมพันธ์ของอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กรและลักษณะหนี้สินกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย” เพื่อให้ทราบถึงผลกระทบของอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กรและลักษณะหนี้สินซึ่งประกอบด้วยหนี้สินระยะสั้นและหนี้สินระยะยาวกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี ในกรณีที่กิจการที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่มีอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กรจากสถาบันจัดอันดับความน่าเชื่อถือ บริษัท ทริสเรทติ้ง จำกัด ซึ่งจะเสนอรายละเอียดตามหัวข้อต่างๆ อันประกอบด้วย

- 3.1 ประชากรและตัวอย่างในการวิจัย
- 3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.3 รูปแบบการวิจัย
- 3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและตัวอย่างในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้ ได้แก่ บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในระหว่างปี 2551–2558 รวมระยะเวลา 8 ปี ทุกบริษัทยกเว้นกลุ่มธุรกิจการเงินและบริษัทที่อยู่ในช่วงฟื้นฟูกิจการ โดยประชากรทั้งหมด จะแบ่งเป็น 2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มบริษัทที่มีการถูกจัดอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กรจากสถาบันจัดอันดับความน่าเชื่อถือ บริษัท ทริสเรทติ้ง และกลุ่มบริษัทที่ไม่มีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กรจากสถาบันจัดอันดับความน่าเชื่อถือ บริษัท ทริสเรทติ้ง

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลในการวิจัยมีลักษณะเป็นข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้แก่

3.2.1 อันดับเครดิตองค์กรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจากฐานข้อมูลการจัดอันดับเครดิตในเว็บไซต์ของบริษัทจัดอันดับความน่าเชื่อถือ บริษัท ทริสเรทติ้ง จำกัด (www.trisrating.com)

3.2.2 ข้อมูลทางการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่เก็บจากฐานข้อมูลงบการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจาก SET SMART และเก็บข้อมูลจากแบบแสดงรายการข้อมูล (แบบ 56-1) และแบบแสดงรายงานประจำปีในระหว่างปี พ.ศ. 2551–2558

3.3 รูปแบบการวิจัย

การศึกษาความสัมพันธ์ของอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กรและลักษณะหนี้สินกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยนี้ ได้ใช้ตัวแบบในการวิจัย ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{AuFee}_{it} = & \alpha_0(\text{Rating}_{it}) + \alpha_1(\text{CL}_{it}/\text{TL}_{it}) + \alpha_2(\text{NCL}_{it}/\text{TL}_{it}) + \alpha_3(\text{Size}_{it}) + \alpha_4(\text{REC}_{it}/\text{Size}_{it}) \\ & + \alpha_5(\text{INV}_{it}/\text{Size}_{it}) + \alpha_6(\text{SUB}_{it}) + \alpha_7(\text{ROA}_{it}) + \alpha_8(\text{LOSS}_{it}) + \alpha_9(\text{LEV}_{it}) + \\ & \alpha_{10}(\text{BIG4}_{it}) \end{aligned}$$

โดยที่

AuFee = ค่าลอการิทึมของค่าธรรมเนียมผู้สอบบัญชี (Goodwin and Gul, 2010)

Rating = ในการทดสอบครั้งนี้ได้แบ่งการทดสอบออกเป็น 2 ส่วน โดยแบ่งตามกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดสอบ ซึ่งจะมีการวัดค่าของตัวแปรที่แตกต่างกัน ดังนี้

ส่วนที่ 1 สำหรับทดสอบสมมติฐาน H_{1a} กิจกรรมที่มีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กรและกิจการที่ไม่มีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กร โดยวัดค่าตัวแปร ดังนี้

ตัวแปรหุ่น แทนค่า 1 เมื่อกิจการมีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กรและแทนค่า 0 เมื่อกิจการไม่มีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กร

ส่วนที่ 2 สำหรับทดสอบสมมติฐาน H_{1b} กิจกรรมที่มีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กร โดยวัดค่าตัวแปร ดังนี้

ตัวแปรนี้มีค่าตั้งแต่ 1 – 20 ตามคะแนนอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กร

CL/TL	= อัตราส่วนหนี้สินหมุนเวียนต่อหนี้สินทั้งหมด
NCL/TL	= อัตราส่วนหนี้สินไม่หมุนเวียนต่อหนี้สินทั้งหมด
Size	= ค่าลอการิทึมของสินทรัพย์รวมของบริษัท
REC/Size	= อัตราส่วนลูกหนี้ต่อสินทรัพย์รวม
INV/Size	= อัตราส่วนสินค้าคงเหลือต่อสินทรัพย์รวม
SUB	= จำนวนของบริษัทลูก
ROA	= ผลตอบแทนต่อสินทรัพย์
LOSS	= ตัวแปรหุ่น แทนค่า 1 เมื่อบริษัทมีผลประกอบการขาดทุนและแทนค่า 0 อื่นๆ
LEV	= อัตราส่วนหนี้สินหมุนเวียนต่อสินทรัพย์รวม
BIG4	= ตัวแปรหุ่น แทนค่า 1 เมื่อผู้สอบบัญชีเป็น Big 4 และแทนค่า 0 อื่นๆ

สำหรับตัวแปรอิสระ Rating ในการศึกษาส่วนที่ 2 กิจกรรมที่มีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กร ค่าตัวแปร คือระดับของอันดับความน่าเชื่อถือ โดยระดับต่ำสุด คือ D ซึ่งแทนค่าคะแนนเท่ากับ 1 ไปจนถึงระดับสูงสุดคือ AAA ซึ่งแทนค่าคะแนนเท่ากับ 20 โดยมีรายละเอียดดังนี้

ระดับความน่าเชื่อถือ	คะแนน
AAA	20
AA+	19
AA	18
AA-	17
A+	16
A	15
A-	14
BBB+	13
BBB	12
BBB-	11
BB+	10
BB	9
BB-	8
B+	7
B	6
B-	5
C+	4
C	3
C-	2
D	1

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.4.1 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic)

จะเป็นการสรุปผลข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีด้วยสถิติเบื้องต้น ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3.4.2 สถิติเชิงอนุมาน (Inference Statistic)

ภายหลังการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยจะนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อการทดสอบสมมุติฐานโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติทดสอบจากค่านัยสำคัญทางสถิติของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย ของ Pearson Correlation Coefficient และ Spearman's Correlation Coefficient เพื่อทดสอบระดับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามและวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) และใช้สถิติทดสอบ t-test เพื่อทำการทดสอบทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเพื่อวิเคราะห์ความสามารถของการเปรียบเทียบกันของข้อมูลและวิเคราะห์ว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญหรือไม่

บทที่ 4

ผลการวิจัย

งานวิจัยนี้ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ความสัมพันธ์ของอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กรและลักษณะหนี้สินกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย” ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในระหว่างปี พ.ศ. 2551–2558 รวมระยะเวลา 8 ปี ทุกบริษัทยกเว้นกลุ่มธุรกิจการเงินและบริษัทที่กำลังฟื้นฟูกิจการ และได้ทำการตัดกลุ่มตัวอย่างที่มีข้อมูลผิดปกติ (Outlier) โดยใช้โปรแกรมทางสถิติ (SPSS)

จากฐานข้อมูลทางการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจาก SET SMART แบบแสดงรายการข้อมูล (แบบ 56-1) แบบแสดงรายงานประจำปี และจากฐานข้อมูลการจัดอันดับเครดิตในเว็บไซต์ของบริษัทจัดอันดับความน่าเชื่อถือ บริษัท ทริสเรทติ้ง จำกัด จะได้กลุ่มตัวอย่างบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในระหว่างปี พ.ศ. 2551–2558 จำนวน 715 กลุ่มตัวอย่าง โดยบทนี้จะแสดงผลการวิจัยอันประกอบด้วย 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการวิจัยของกิจการที่มีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กรและกิจการที่ไม่มีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กรอันประกอบด้วยเรื่อง ดังนี้

- 4.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา
- 4.2 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของสินทรัพย์รวม
- 4.3 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี
- 4.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic Analysis)
- 4.5 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย (Simple Correlation Analysis)
- 4.6 ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis)

ส่วนที่ 2 ผลการวิจัยของกิจการที่มีอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กรอันประกอบด้วยเรื่อง ดังนี้

- 4.7 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา
- 4.8 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic Analysis)
- 4.9 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย (Simple Correlation Analysis)
- 4.10 ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis)

4.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ นำกลุ่มตัวอย่างจากกิจการที่มีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กร จำนวน 388 ตัวอย่าง ซึ่งเป็นข้อมูลของกิจการที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ยกเว้นกลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงินและบริษัทที่กำลังฟื้นฟูกิจการในระหว่างปี พ.ศ. 2551-2558 และได้มาทำการ Match pair กับกลุ่มตัวอย่างจากกิจการที่ไม่มีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กร โดยเลือกจากกิจการที่มีสินทรัพย์รวมที่อาจมีค่ามากกว่าหรือน้อยกว่าโดยแตกต่างกันไม่เกิน 10% กับกลุ่มตัวอย่างจากกิจการที่มีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กรที่กล่าวไว้ข้างต้น พบว่ามีกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นจำนวน 776 กลุ่มตัวอย่าง หลังจากนั้นนำกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวมาทดสอบด้วยวิธีทางสถิติโดยใช้สินทรัพย์รวมของกิจการในทดสอบหาข้อมูลที่ผิดปกติ (Outlier) ด้วยโปรแกรมทางสถิติ (SPSS) พบว่ามีกลุ่มตัวอย่างที่ผิดปกติรวมทั้งสิ้นเป็นจำนวน 61 กลุ่มตัวอย่างและตัดกลุ่มตัวอย่างที่ผิดปกตินั้นออกไป จึงเหลือกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยสินทรัพย์รวมระหว่างกลุ่มกิจการที่มีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กรและกลุ่มกิจการที่ไม่มีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กรทั้งสิ้นจำนวน 715 กลุ่มตัวอย่าง ที่จะมาทำการทดสอบด้วยวิธีทางสถิติ t-test เพื่อวิเคราะห์ความสามารถในการเปรียบเทียบกันของข้อมูล โดยผู้วิจัยคาดคะเนผลการทดสอบว่าค่าเฉลี่ยสินทรัพย์รวมของกิจการในแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรมจะไม่มี ความแตกต่างกัน โดยการเลือกจำนวนกลุ่มตัวอย่างสามารถสรุปได้ตามตารางที่ 4.1 ดังนี้

ตารางที่ 4.1

จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาของ ส่วนที่ 1 กิจการที่มีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กร และกิจการที่ไม่มีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กร

คำอธิบาย	จำนวน
กลุ่มตัวอย่างของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยยกเว้นกลุ่มธุรกิจการเงินและบริษัทที่กำลังฟื้นฟูกิจการที่ได้มีการ Match pair	776
หัก กลุ่มตัวอย่างที่มีข้อมูลผิดปกติ	(61)
กลุ่มตัวอย่างใช้ในการศึกษาส่วนที่ 1	715

4.2 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของสินทรัพย์รวม

ในการทดสอบการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของสินทรัพย์รวมระหว่างกลุ่มกิจการที่มีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กรและกลุ่มกิจการที่ไม่มีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กรเพื่อวิเคราะห์ความสามารถเปรียบเทียบกันได้ของข้อมูล จะทดสอบด้วยวิธีทดสอบทางสถิติ t-test for independent samples โดยแบ่งการทดสอบในแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรมเพื่อให้ผลการวิเคราะห์นั้นมีความสัมพันธ์กันทั้งมูลค่าสินทรัพย์รวมและเปรียบเทียบกับกิจการที่มีลักษณะธุรกิจที่ใกล้เคียง โดยผลการทดสอบสามารถสรุปได้ตามตารางที่ 4.2 ดังนี้

ตารางที่ 4.2

ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของสินทรัพย์รวมระหว่างกลุ่มกิจการที่มีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กรและกิจการที่ไม่มีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กรในแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรม (n=715)

กลุ่มอุตสาหกรรม	Mean			Std. Deviation	95% Confidence Interval of the Difference		t	N	Sig.
	บริษัทที่มีอันดับความน่าเชื่อถือ	บริษัทที่ไม่มีอันดับความน่าเชื่อถือ	Difference		Lower	Upper			
อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง	29,294.09	29,472.21	-178.12	2,351.94	-4,803.51	4,447.28	-0.08	359	0.94
สินค้าอุปโภคบริโภค	16,917.05	17,127.92	-210.86	2,383.76	-4,651.81	5,573.53	0.19	16	0.85
สินค้าอุตสาหกรรม	22,599.50	28,898.31	-6,298.81	10,909.74	-28,646.40	16,048.79	-0.58	29	0.57
ทรัพยากร	52,410.75	40,338.53	12,072.21	8,654.56	-5,197.70	29,342.13	1.39	81	0.17
เทคโนโลยี	36,934.40	46,761.74	-9,827.33	10,189.57	-30,609.09	10,954.43	-0.96	33	0.34
บริการ	23,826.85	28,343.22	-4,516.38	3,180.92	-10,799.93	1767.18	-1.42	161	0.16
เกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร	11,513.64	10,521.73	991.92	2,207.53	-5,478.17	3,494.33	-0.45	36	0.06

* Paired Differences is significant at the 0.05 level (2-tailed).

จากตาราง 4.2 แสดงให้เห็นการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของสินทรัพย์รวมกิจการที่มีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กรกับกิจการที่ไม่มีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กรในแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรม พบว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่มีการจัดอันดับและกิจการที่ไม่มีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือ

ขององค์กรในแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรมนั้น ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือข้อมูลดังกล่าวมีความสามารถในการเปรียบเทียบกันของข้อมูลได้ ดังนั้นในการวิจัยนี้จึงสามารถนำค่าเฉลี่ยของค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีในแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรมมาทดสอบได้

4.3 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี

ตารางที่ 4.3

ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีระหว่างกลุ่มกิจการที่มีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กรและกิจการที่ไม่มีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กรในแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรม (n=715)

กลุ่มอุตสาหกรรม	Mean			Std. Deviation	95% Confidence Interval of the Difference		t	N	Sig.
	บริษัทที่มีอันดับความน่าเชื่อถือ	บริษัทที่ไม่มีอันดับความน่าเชื่อถือ	Difference		Lower	Upper			
อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง	3.91	5.22	-1.31	0.30	-1.89	-0.73	-4.43	359	0.00*
สินค้าอุปโภคบริโภค	3.30	6.71	-3.42	0.95	1.38	5.46	3.59	16	0.01*
สินค้าอุตสาหกรรม	2.36	4.44	-2.08	0.41	-2.92	-1.23	-5.02	29	0.00*
ทรัพยากร	3.82	5.90	-2.62	0.67	-3.96	-1.28	-3.91	81	0.00*
เทคโนโลยี	7.55	11.33	-3.78	0.70	-5.21	-2.36	-5.41	33	0.00*
บริการ	5.48	8.60	-3.12	0.70	-4.51	-1.74	-4.46	161	0.00*
เกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร	3.07	4.10	-1.03	0.54	-0.08	2.13	1.89	36	0.05*

* Paired Differences is significant at the 0.05 level (2-tailed).

จากตาราง 4.3 แสดงให้เห็นการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีระหว่างกิจการที่มีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กรกับกิจการที่ไม่มีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กรโดยแยกแต่ละอุตสาหกรรม พบว่าค่าเฉลี่ยของค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของกิจการที่ไม่มีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กร นั้นจะมีค่ามากกว่ากิจการที่มีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือ

ขององค์กรอย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 จะเห็นได้ว่ากิจการที่ไม่มีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กรโดยรวมแล้วจะมีค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีที่สูงกว่ากิจการที่มีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กร

ดังนั้นจากตารางที่ 4.3 จะเห็นได้ว่ากิจการที่มีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กรจะมีค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีที่ต่ำกว่ากิจการที่ไม่มีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กรอย่างมีนัยสำคัญเป็นไปตามสมมติฐานที่ H_{1a} : กิจการที่มีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กรจะมีค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีที่ต่ำกว่ากิจการที่ไม่มีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กร

อย่างไรก็ตามการทดสอบดังกล่าว ยังไม่ได้คำนึงถึงตัวแปรอื่นๆ ที่อาจมีผลกระทบกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี ดังนั้นผู้วิจัยจะได้ทำการทดสอบความแตกต่างระหว่างกิจการที่มีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กรและกิจการที่ไม่มีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กร โดยทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

4.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic Analysis)

การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic Analysis) ของการศึกษา ในส่วนที่ 1 กิจกรรมที่มีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กรและกิจกรรมที่ไม่มีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กร สามารถสรุปผลข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับ ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีด้วยสถิติเบื้องต้น ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด และค่าส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน ได้ตามตารางที่ 4.4 ดังนี้

ตารางที่ 4.4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic Analysis) ของส่วนที่ 1 กิจกรรมที่มีการจัด อันดับความน่าเชื่อถือขององค์กรและกิจกรรมที่ไม่มีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กร (n=715)

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน
AuFee (Log)	3.63	4.36	2.81	0.31
Rating	0.50	1.00	0.00	0.50
CL/TL	0.54	1.00	0.07	0.25
NCL/TL	0.46	0.93	0.00	0.25
Size (Log)	7.32	8.01	6.25	0.36
REC/Size	0.10	0.65	0.00	0.13
INV/Size	0.23	0.95	0.00	0.27
SUB	10.15	58.00	0.00	10.62
ROA	0.06	0.46	-0.25	0.07
LOSS	0.13	1.00	0.00	0.33
LEV	0.31	0.87	0.02	0.17
BIG4	0.80	1.00	0.00	0.40

จากตาราง 4.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic Analysis) ของกิจกรรมที่มีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กรและกิจกรรมที่ไม่มีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กร ในส่วนของตัวแปรตาม (Dependent Variable) พบว่าค่าธรรมเนียมสอบบัญชี

ซึ่งวัดโดยใช้ค่าลอการิทึมธรรมชาติ (Natural Logarithm) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.63 เป็นจำนวน 5.21 ล้านบาท โดยค่าต่ำสุดคือ 0.65 ล้านบาท ค่าสูงสุดคือ 23.17 ล้านบาท

ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) สำหรับการศึกษาครั้งนี้ใช้ตัวแปร 3 ตัว ในการศึกษาความสัมพันธ์ (1) อันดับความน่าเชื่อถือขององค์กร พบว่ามีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.50 เนื่องจากเป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีความสามารถของการเปรียบเทียบกันของข้อมูล (Match Paired) จึงมีจำนวนกลุ่มตัวอย่างของกิจการมีอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กรจำนวน 357 ตัวอย่าง จากทั้งหมด 715 กลุ่มตัวอย่าง หรือคิดเป็นร้อยละ 50 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด (2) สัดส่วนหนี้สินหมุนเวียนต่อหนี้สินรวมพบว่ามีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.54 กิจการส่วนใหญ่มีหนี้สินหมุนเวียนที่สูงกว่าหนี้สินไม่หมุนเวียน หรือคิดเป็นร้อยละ 54 ของหนี้สินรวม ค่าต่ำสุดมีค่าเท่ากับ 0.07 ค่าสูงสุดเท่ากับ 1.00 (3) สัดส่วนหนี้สินไม่หมุนเวียนต่อหนี้สินรวมพบว่ามีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.46 ค่าต่ำสุดมีค่าเท่ากับ 0.00 ค่าสูงสุดเท่ากับ 0.93

ในส่วนของตัวแปรควบคุม (Control Variable) พบว่า ขนาดของกิจการ (Size) ซึ่งวัดโดยใช้ค่าลอการิทึมธรรมชาติ (Natural Logarithm) ของสินทรัพย์รวมของกิจการมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 7.32 หรือเป็นจำนวน 28,870 ล้านบาท โดยค่าต่ำสุดคือ 1,793 ล้านบาท ค่าสูงสุดคือ 102,335 ล้านบาท นอกจากนี้ ความซับซ้อนของธุรกิจจากรายการลูกหนี้ต่อสินทรัพย์รวม (REC/Size) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.10 เท่า ความซับซ้อนของธุรกิจจากรายการสินค้าคงเหลือต่อสินทรัพย์รวม (INV/Size) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.23 เท่า ความซับซ้อนของธุรกิจในจำนวนของบริษัทย่อย (SUB) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 10.15 บริษัท ความเสี่ยงในการตรวจสอบในขนาดของรายได้ (ROA) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.06 เท่า ความเสี่ยงในการตรวจสอบในผลขาดทุนของบริษัท (LOSS) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.13 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างร้อยละ 13 แสดงผลประกอบการขาดทุน ความเสี่ยงในการตรวจสอบในอัตราหนี้สินหมุนเวียนต่อสินทรัพย์รวม (LEV) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.31 เท่า ขนาดสำนักงานของผู้สอบบัญชี (BIG4) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.80 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างร้อยละ 80 ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่

4.5 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย (Simple Correlation Analysis)

จากการทดสอบจากค่านัยสำคัญทางสถิติของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ของ Pearson Correlation Coefficient และ Spearman's Correlation Coefficient เพื่อทดสอบระดับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามของ ส่วนที่ 1 สามารถสรุปผลได้ตามตารางที่ 4.5 ดังนี้

ตารางที่ 4.5

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันและแบบสเปียร์แมน (Pearson's and Spearman's Correlation Coefficients) ของ ส่วนที่ 1 กิจกรรมที่มีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กรและกิจกรรมที่ไม่มีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กร (n=715)

		Spearman's Correlation											
		[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]	[7]	[8]	[9]	[10]	[11]	[12]
Pearson Correlation	[1]												
Pearson Correlation	[2]												
Pearson Correlation	[3]												
Pearson Correlation	[4]												
Pearson Correlation	[5]												
Pearson Correlation	[6]												
Pearson Correlation	[7]												
Pearson Correlation	[8]												
Pearson Correlation	[9]												
Pearson Correlation	[10]												
Pearson Correlation	[11]												
Pearson Correlation	[12]												

* Correlation is significant at the 0.05 level and **Significant at the 0.01 level (2-tailed).

โดยที่

- [1] = ค่าลอการิทึมของค่าธรรมเนียมผู้สอบบัญชี (AuFee)
- [2] = ตัวแปรหุ่น แทนค่า 1 เมื่อกิจการมีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กรและแทนค่า 0 เมื่อกิจการไม่มีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กร (Rating)
- [3] = อัตราส่วนหนี้สินหมุนเวียนต่อหนี้สินทั้งหมด (CL/TL)
- [4] = อัตราส่วนหนี้สินไม่หมุนเวียนต่อหนี้สินทั้งหมด (NCL/TL)
- [5] = ค่าลอการิทึมของสินทรัพย์รวมของบริษัท (Size)
- [6] = อัตราส่วนลูกหนี้ต่อสินทรัพย์รวม (REC/Size)
- [7] = อัตราส่วนสินค้าคงเหลือต่อสินทรัพย์รวม (INV/Size)
- [8] = จำนวนของบริษัทลูก (SUB)
- [9] = อัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA)
- [10] = ตัวแปรหุ่น แทนค่า 1 เมื่อบริษัทมีผลขาดทุน (LOSS) และแทนค่า 0 เมื่อบริษัทมีผลกำไร
- [11] = อัตราส่วนหนี้สินหมุนเวียนต่อสินทรัพย์รวม (LEV)
- [12] = ตัวแปรหุ่น แทนค่า 1 เมื่อผู้สอบบัญชีเป็น Big 4 (BIG4) และแทนค่า 0 เมื่อผู้สอบบัญชีไม่เป็น Big 4

จากตารางที่ 4.5 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ Pearson Correlation Coefficient และ Spearman's Correlation Coefficient แสดงผลการทดสอบวัดความสัมพันธ์เบื้องต้นระหว่างตัวแปรว่ามีความสัมพันธ์สอดคล้องกันจริงหรือไม่ โดยจากตารางข้างต้น พบความสัมพันธ์ระหว่างค่าธรรมเนียมผู้สอบบัญชี (AuFee) กับอัตราส่วนหนี้สินไม่หมุนเวียนต่อหนี้สินทั้งหมด (NCL/TL) สินทรัพย์รวมของบริษัท (Size) อัตราส่วนลูกหนี้ต่อสินทรัพย์รวม (REC/Size) จำนวนของบริษัทลูก (SUB) บริษัทมีผลขาดทุน(LOSS) อัตราส่วนหนี้สินหมุนเวียนต่อสินทรัพย์รวม (LEV) ผู้สอบบัญชีเป็น Big 4 (BIG4) มีความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางเดียวกัน นอกจากนี้ยังพบความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามระหว่างค่าธรรมเนียมผู้สอบบัญชี (AuFee) กับอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กร (Credit rating) อัตราส่วนหนี้สินหมุนเวียนต่อหนี้สินทั้งหมด (CL/TL) และอัตราส่วนสินค้าคงเหลือต่อสินทรัพย์รวม (INV/Size) อย่างไรก็ตามการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เป็นเพียงการดูความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแต่ละตัวในเบื้องต้นเท่านั้นซึ่งยังไม่ได้พิจารณาผลกระทบของตัวแปรอื่นๆ ดังนั้นงานวิจัยฉบับนี้จึงใช้การวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression

Analysis) มาใช้ทดสอบสมมติฐานเพื่อดูความสัมพันธ์เชิงปริมาณระหว่างตัวแปรตามและตัวแปรอิสระ

4.6 ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis)

ตารางที่ 4.6

ผลการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระโดยใช้ค่า Tolerance และ VIF ของ ส่วนที่ 1 กิจกรรมที่มีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กรและกิจการที่ไม่มีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กร (n=715)

Model	Collinearity Statistics	
	Tolerance	VIF
Rating	0.87	1.16
CL/TL	0.59	1.68
NCL/TL	0.59	1.68
Size	0.73	1.38
REC/Size	0.59	1.69
INV/Size	0.76	1.32
SUB	0.81	1.24
ROA	0.63	1.58
LOSS	0.64	1.55
LEV	0.50	2.01
BIG4	0.93	1.08

จากตาราง 4.6 พิจารณาค่า Tolerance คือค่าความคาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ของตัวแปรอิสระ ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.100 และค่า VIF คือค่าการขยายตัวของความแปรปรวน มีค่าน้อยกว่า 10 ซึ่งจะหมายความว่า ตัวแปรแต่ละตัวไม่มีความสัมพันธ์กันเองเกินกว่าระดับที่สามารถยอมรับได้ จึงไม่เกิดปัญหา Multicollinearity (Myers, 1990; Menard, 1995)

ตารางที่ 4.7

ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) ของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของ ส่วนที่ 1 กิจการที่มีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กรและกิจการที่ไม่มีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กร (n=715)

$\text{AuFee}_{it} = \alpha_0(\text{Rating}_{it}) + \alpha_1(\text{CL}_{it}/\text{TL}_{it}) + \alpha_2(\text{NCL}_{it}/\text{TL}_{it}) + \alpha_3(\text{Size}_{it}) + \alpha_4(\text{REC}_{it}/\text{Size}_{it})$ $+ \alpha_5(\text{INV}_{it}/\text{Size}_{it}) + \alpha_6(\text{SUB}_{it}) + \alpha_7(\text{ROA}_{it}) + \alpha_8(\text{LOSS}_{it}) + \alpha_9(\text{LEV}_{it}) + \alpha_{10}(\text{BIG4}_{it})$					
Model	Expected Sign	Unstandardized Coefficients		t	p-value
		B	Std. Error		
(Constant)		2.22	0.19	11.77	0.00***
Rating	-	-0.17	0.02	-10.24	0.00***
CL/TL	-	-0.13	0.04	-3.19	0.00***
NCL/TL	+	0.13	0.04	3.19	0.00***
Size	+	0.17	0.03	6.87	0.00***
REC/Size	+	0.19	0.08	2.43	0.02**
INV/Size	+	-0.09	0.03	-2.68	0.01***
SUB	+	0.01	0.00	15.22	0.00***
ROA	+	0.11	0.14	0.78	0.43
LOSS	+	0.08	0.03	2.84	0.00***
LEV	+	0.25	0.06	4.00	0.00***
BIG4	+	0.07	0.02	3.56	0.00***
F-value		80.804			
P-value		0.000			
R Square		0.535			
Adjusted R Square		0.528			

***Sig=0.01, **Sig=0.05, *Sig=0.1

จากตาราง 4.7 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่าง พิจารณาค่า Adjusted R Square จะสามารถสรุปได้ว่าตัวแปรอิสระใน Model นี้สามารถอธิบายตัวแปรตามได้ร้อยละ 52.8 และนอกจากนี้การทดสอบด้วยการวิเคราะห์ความถดถอยเพื่อวิเคราะห์ตัวแปรอิสระว่ามีอิทธิพลต่อค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี ที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.01 แสดงว่าตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัว มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี

จากตาราง 4.7 สามารถสรุปการวิเคราะห์ตัวแปรที่มีผลต่อการกำหนดค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของกิจการที่มีอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กรและกิจการที่ไม่มีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กรได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาพบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กร (Rating) มีค่าเท่ากับ -0.17 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 แสดงว่ากิจการที่มีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กรมีความสัมพันธ์ทางลบกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีซึ่งหมายความว่ากิจการที่มีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กรจะทำให้ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของกิจการนั้นต่ำกว่าเมื่อเทียบกับกิจการที่ไม่มีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กร ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ H_{1a} : กิจการที่มีอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กรจะมีค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีที่ต่ำกว่ากิจการที่ไม่ได้ทำ และจะสอดคล้องกับงานวิจัยของ Crouhy, Galai, and Mark (2001) โดยกิจการที่มีอันดับความน่าเชื่อถือจะเสมือนถูกพิจารณาถึงความเสี่ยงด้านต่างๆ ประกอบกับการพิจารณากำหนดค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีมีลักษณะการประเมินที่คล้ายคลึงกัน ส่งผลให้อันดับความน่าเชื่อถือที่ประกาศออกมาโดยการได้รับการจัดอันดับความน่าเชื่อถือที่สูงกว่าอาจจะมีความเสี่ยงต่อการตรวจสอบบัญชีน้อยกว่า ดังนั้นการจัดอันดับความน่าเชื่อถืออาจสามารถสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นไปได้ของค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีที่จะต้องจ่ายได้

2. ผลการศึกษาพบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของสัดส่วนหนี้สินระยะสั้นต่อหนี้สินรวม (CL/TL) มีค่าเท่ากับ -0.13 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 แสดงว่าหนี้สินระยะสั้นมีการแปรผกผันกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี ซึ่งหมายความว่ากิจการที่มีหนี้สินระยะสั้นที่มากกว่าทั้งกิจการที่มีอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กรและกิจการที่ไม่มียกอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กรจะทำให้ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของกิจการนั้นต่ำกว่าเมื่อเทียบกับกิจการที่มีสัดส่วนหนี้สินระยะสั้นต่อหนี้สินรวมที่ต่ำกว่า ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ H_{2a} : กิจการที่มีหนี้สินระยะสั้นมากกว่า จะมีค่าธรรมเนียมในการสอบบัญชีที่น้อยกว่าซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Goodwin and Gul (2010) พบว่าหนี้สินระยะสั้นจะมีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี

3. สำหรับผลการศึกษา ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของสัดส่วนของหนี้สินระยะยาวต่อหนี้สินรวม (NCL/TL) พบว่ามีค่าเท่ากับ 0.13 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 แสดงว่ามีสัดส่วนของหนี้สินระยะยาวต่อหนี้สินรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี อาจกล่าวได้ว่ากิจการที่มีหนี้สินระยะยาวที่มากกว่าจะมีแนวโน้มทำให้บริษัทมีค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีที่สูงกว่าเมื่อเทียบกับกิจการที่มีสัดส่วนของหนี้สินระยะยาวต่อหนี้สินรวมที่ต่ำกว่าซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ H_{2b} : กิจการที่มีหนี้สินระยะยาวมากกว่า จะมีค่าธรรมเนียมในการสอบบัญชีที่สูงกว่า เนื่องจากในหนี้สินระยะยาวจะประกอบด้วยประมาณการทางบัญชีต่างๆ เช่น ผลประโยชน์พนักงาน ซึ่งมีความซับซ้อนจะทำให้ผู้สอบบัญชีต้องใช้ทรัพยากรในการปฏิบัติงานที่เพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ

Goodwin and Gul (2010) พบว่าหนี้สินระยะยาวจะมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี

นอกจากนี้แล้วตาราง 4.7 ยังพบความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างขนาดของกิจการ (Size) กับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี (AuFee) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 แสดงว่ากิจการที่มีขนาดใหญ่จะมีค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีที่มากกว่า นอกจากนี้ยังพบความสัมพันธ์ทางบวกของความซับซ้อนของธุรกิจ ในรายการลูกหนี้ต่อสินทรัพย์รวม (REC/Size) กับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และพบความสัมพันธ์ทางบวกระหว่าง ความเสี่ยงในการตรวจสอบในผลขาดทุนของบริษัท (LOSS) กับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 และพบความสัมพันธ์ของธุรกิจในจำนวนของบริษัทย่อย (SUB) กับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 แสดงว่ากิจการที่มีความซับซ้อนของธุรกิจและมีความเสี่ยงในการตรวจสอบได้แก่ การที่บริษัทมีผลขาดทุน การมีลูกหนี้ สินค้าและจำนวนบริษัทย่อยที่มากขึ้น จะมีค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีที่มากกว่า อย่างไรก็ตาม การศึกษาครั้งนี้พบความสัมพันธ์ทางลบระหว่าง ความซับซ้อนของธุรกิจในรายการสินค้าคงเหลือต่อสินทรัพย์รวม (INV/Size) กับ ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 แสดงว่ากิจการที่มีความซับซ้อนในส่วนของสินค้าคงเหลือที่มากกว่ากลับมีค่าธรรมเนียมการสอบที่น้อยกว่า ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยในอดีต นอกจากนี้ ยังพบว่าอัตราหนี้สินหมุนเวียนต่อสินทรัพย์รวม (LEV) และสำนักงานของผู้สอบบัญชี (BIG4) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี หมายความว่ากิจการที่มีอัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ที่มากกว่าและการใช้การตรวจสอบโดยสำนักงานสอบขนาดใหญ่ จะมีค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีที่มากกว่า อาจเป็นเพราะกิจการที่มีหนี้สินมากจะมีความเสี่ยงมากสอดคล้องกับงานวิจัยของ Basioudis and Francis (2007) สำหรับสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่มีต้นทุนทางด้านการบริหารจัดการและชื่อเสียงที่มากกว่า จึงมีการคิดค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีที่มากกว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ Choi, Kim, Liu, Simunic, and Dan (2008) อย่างไรก็ตามการศึกษานี้ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) กับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี (AuFee)

4.7 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

ในการศึกษาส่วนที่ 2 นี้จะทำการทดสอบเฉพาะกิจการที่มีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กรเท่านั้น ดังนั้น จากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาส่วนที่ 1 จึงตัดกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกิจการที่ไม่มีการจัดความน่าเชื่อถือขององค์กรออกไปจำนวน 358 กลุ่มตัวอย่าง ทำให้เหลือกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาในส่วนที่ 2 ทั้งสิ้นจำนวน 357 กลุ่มตัวอย่าง โดยการเลือกจำนวนกลุ่มตัวอย่างสามารถสรุปได้ตามตารางที่ 4.8 ดังนี้

ตารางที่ 4.8

จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาของ ส่วนที่ 2 กิจการที่มีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กร

คำอธิบาย	จำนวน
กลุ่มตัวอย่างของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยยกเว้นกลุ่มธุรกิจการเงินและบริษัทที่กำลังฟื้นฟูกิจการที่ได้มีการ Match pair	776
หัก กลุ่มตัวอย่างที่มีข้อมูลผิดปกติ	(61)
กลุ่มตัวอย่างใช้ในการศึกษาส่วนที่ 1	715
หัก กลุ่มตัวอย่างกิจการที่ไม่มีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กร	(358)
กลุ่มตัวอย่างใช้ในการศึกษาส่วนที่ 2	357

4.8 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic Analysis)

การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic Analysis) ของการศึกษาในส่วนที่ 2 กิจการมีอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กร สามารถสรุปผลข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีด้วยสถิติเบื้องต้น ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ได้ตามตารางที่ 4.9 ดังนี้

ตารางที่ 4.9

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic Analysis) ของส่วนที่ 2 กิจการที่มีการจัด
อันดับความน่าเชื่อถือขององค์กร (n=357)

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน
AuFee (Log)	3.53	4.36	2.81	0.33
Rating	13.92	20.00	10.00	1.88
CL/TL	0.50	1.00	0.07	0.23
NCL/TL	0.50	0.93	0.00	0.23
Size (Log)	7.31	8.01	6.25	0.40
REC/Size	0.09	0.60	0.00	0.12
INV/Size	0.25	0.95	0.00	0.30
SUB	9.19	56.00	0.00	10.37
ROA	0.05	0.19	-0.17	0.04
LOSS	0.07	1.00	0.00	0.26
LEV	0.26	0.69	0.04	0.15
BIG4	0.83	1.00	0.00	0.37

จากตาราง 4.9 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic Analysis) ของกิจการมีอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กร ในส่วนของตัวแปรตาม (Dependent Variable) พบว่าค่าธรรมเนียมสอบบัญชีซึ่งวัดโดยใช้ค่าลอการิทึมธรรมชาติ (Natural Logarithm) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.53 เป็นจำนวน 4.19 ล้านบาท โดยค่าต่ำสุดคือ 0.65 ล้านบาท ค่าสูงสุดคือ 23.17 ล้านบาท

ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) สำหรับการศึกษาครั้งนี้ใช้ตัวแปร 3 ตัว ในการศึกษาความสัมพันธ์ (1) อันดับความน่าเชื่อถือขององค์กร พบว่ามีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 13.92 คะแนน ค่าต่ำสุดมีค่าเท่ากับ 10.00 คะแนน ค่าสูงสุดเท่ากับ 20.00 คะแนน (2) สัดส่วนหนี้สินหมุนเวียนต่อหนี้สินรวมพบว่ามีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.50 ค่าต่ำสุดมีค่าเท่ากับ 0.07 ค่าสูงสุดเท่ากับ 1.00 (3) สัดส่วนหนี้สินไม่หมุนเวียนต่อหนี้สินรวมพบว่ามีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.50 ค่าต่ำสุดมีค่าเท่ากับ 0.00 ค่าสูงสุดเท่ากับ 0.93

ในส่วนของตัวแปรควบคุม (Control Variable) พบว่า ขนาดของกิจการ (Size) ซึ่งวัดโดยใช้ค่าลอการิทึมธรรมชาติ (Natural Logarithm) ของสินทรัพย์รวมของกิจการมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 7.31 หรือเป็นจำนวน 29,674 ล้านบาท โดยค่าต่ำสุดคือ 1,793 ล้านบาท ค่าสูงสุดคือ 102,335 ล้านบาท นอกจากนี้ ความซับซ้อนของธุรกิจจากรายการลูกหนี้ต่อสินทรัพย์รวม (REC/Size) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.09 เท่า ความซับซ้อนของธุรกิจจากรายการสินค้าคงเหลือต่อสินทรัพย์รวม (INV/Size) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.25 เท่า ความซับซ้อนของธุรกิจในจำนวนของบริษัทย่อย (SUB) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 9.19 บริษัท ความเสี่ยงในการตรวจสอบในขนาดของรายได้ (ROA) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.05 เท่า ความเสี่ยงในการตรวจสอบในผลขาดทุนของบริษัท (LOSS) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.07 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีผลกำไรมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่แสดงผลขาดทุน ความเสี่ยงในการตรวจสอบในอัตราหนี้สินหมุนเวียนต่อสินทรัพย์รวม (LEV) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.26 เท่า ขนาดสำนักงานของผู้สอบบัญชี (BIG4_{it}) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.83 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่

4.9 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย (Simple Correlation Analysis)

จากการทดสอบจากค่านัยสำคัญทางสถิติของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ Pearson Correlation Coefficient และ Spearman's Correlation Coefficient เพื่อทดสอบระดับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามของส่วนที่ 2 กิจการที่มีอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กร สามารถสรุปผลได้ตามตารางที่ 4.10 ดังนี้

ตารางที่ 4.10

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันและแบบสเปียร์แมน (Pearson's and Spearman's Correlation Coefficients) ของ ส่วนที่ 2 กิจกรรมที่มีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กร (n=357)

		Spearman's Correlation											
		[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]	[7]	[8]	[9]	[10]	[11]	[12]
Pearson Correlation	[1]		0.079	-.221**	.221**	.387**	.215**	-0.064	.682**	-0.088	.136*	.276**	.174**
Pearson Correlation	[2]	0.038		-0.062	0.062	.510**	0.011	-.323**	.212**	.430**	-.199**	-.217**	.265**
Pearson Correlation	[3]	-.240**	-0.017		-1.000**	-.327**	.133*	.204**	-.270**	.120*	-0.072	.394**	0.064
Pearson Correlation	[4]	.240**	0.017	-1.000**		.327**	-.133*	-.204**	.270**	-.120*	0.072	-.394**	-0.064
Pearson Correlation	[5]	.376**	.514**	-.316**	.316**		-.128*	-0.083	.504**	0.047	-0.023	0.049	.162**
Pearson Correlation	[6]	.121*	-.190**	.230**	-.230**	-.252**		-.274**	0.050	-.125*	.142**	.200**	-0.091
Pearson Correlation	[7]	-.136*	-.268**	.118*	-.118*	-0.059	-.329**		-.137**	0.020	-0.076	.182**	-.247**
Pearson Correlation	[8]	.649**	.224**	-.305**	.305**	.462**	0.024	-.150**		0.073	-0.016	.156**	.150**
Pearson Correlation	[9]	-.112*	.356**	.122*	-.122*	0.027	-.124*	.121*	0.057		-.442**	-.123*	.216**
Pearson Correlation	[10]	.143**	-.193**	-0.073	0.073	-0.044	.131*	-.139**	-0.037	-.553**		.139**	-.111*
Pearson Correlation	[11]	.246**	-.216**	.416**	-.416**	0.035	.455**	0.043	0.056	-.165**	.157**		-0.010
Pearson Correlation	[12]	.161**	.244**	0.038	-0.038	.159**	-.122*	-.156**	0.075	.200**	-.111*	-0.019	

* Correlation is significant at the 0.05 level and **Significant at the 0.01 level (2-tailed).

โดยที่

- [1] = ค่าลอการิทึมของค่าธรรมเนียมผู้สอบบัญชี (AuFee)
 [2] = ตัวแปรที่มีค่าตั้งแต่ 1 – 20 ตามคะแนนอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กร
 [3] = อัตราส่วนหนี้สินหมุนเวียนต่อหนี้สินทั้งหมด (CL/TL)
 [4] = อัตราส่วนหนี้สินไม่หมุนเวียนต่อหนี้สินทั้งหมด (NCL/TL)

- [5] = ค่าลอการิทึมของสินทรัพย์รวมของบริษัท (Size)
- [6] = อัตราส่วนลูกหนี้ต่อสินทรัพย์รวม (REC/Size)
- [7] = อัตราส่วนสินค้าคงเหลือต่อสินทรัพย์รวม (INV/Size)
- [8] = จำนวนของบริษัทลูก (SUB)
- [9] = อัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA)
- [10] = ตัวแปรหุ่น แทนค่า 1 เมื่อบริษัทมีผลขาดทุน (LOSS) และ
แทนค่า 0 เมื่อบริษัทมีผลกำไร
- [11] = อัตราส่วนหนี้สินหมุนเวียนต่อสินทรัพย์รวม (LEV)
- [12] = ตัวแปรหุ่น แทนค่า 1 เมื่อผู้สอบบัญชีเป็น Big 4 และ
แทนค่า 0 เมื่อผู้สอบบัญชีไม่เป็น Big 4 (BIG4)

จากตารางที่ 4.10 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ Pearson Correlation Coefficient และ Spearman's Correlation Coefficient แสดงผลการทดสอบวัดความสัมพันธ์เบื้องต้นระหว่างตัวแปรว่ามีความสัมพันธ์สอดคล้องกันจริงหรือไม่ โดยจากตารางข้างต้น พบความสัมพันธ์ระหว่างค่าธรรมเนียมผู้สอบบัญชี (AuFee) กับอัตราส่วนหนี้สินไม่หมุนเวียนต่อหนี้สินทั้งหมด (NCL/TL) อัตราส่วนสินทรัพย์รวมของบริษัท (Size) อัตราส่วนลูกหนี้ต่อสินทรัพย์รวม (REC/Size) จำนวนของบริษัทลูก (SUB) บริษัทมีผลขาดทุน (LOSS) อัตราส่วนหนี้สินหมุนเวียนต่อสินทรัพย์รวม (LEV) ผู้สอบบัญชีเป็น Big 4 (BIG4) มีความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางเดียวกัน นอกจากนี้ยังพบความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามระหว่างค่าธรรมเนียมผู้สอบบัญชี (AuFee) กับ อัตราส่วนหนี้สินหมุนเวียนต่อหนี้สินทั้งหมด (CL/TL) อัตราส่วนสินค้าคงเหลือต่อสินทรัพย์รวม (INV/Size) และอัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) อย่างไรก็ตามการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เป็นเพียงการดูความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแต่ละตัวในเบื้องต้นเท่านั้นซึ่งยังไม่ได้พิจารณาผลกระทบของตัวแปรอื่นๆ ดังนั้นงานวิจัยฉบับนี้จึงใช้การวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) มาใช้ทดสอบสมมุติฐานเพื่อดูความสัมพันธ์เชิงปริมาณระหว่างตัวแปรตามและตัวแปรอิสระ

4.10 ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis)

ตารางที่ 4.11

ผลการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระโดยใช้ค่า Tolerance และ VIF ของ ส่วนที่ 2
กิจการที่มีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กร (n=357)

Model	Collinearity Statistics	
	Tolerance	VIF
Rating	0.45	2.21
CL/TL	0.56	1.79
NCL/TL	0.56	1.79
Size	0.44	2.30
REC/Size	0.56	1.78
INV/Size	0.65	1.55
SUB	0.71	1.41
ROA	0.57	1.76
LOSS	0.68	1.47
LEV	0.50	1.98
BIG4	0.87	1.15

จากตาราง 4.11 พิจารณาว่าค่า Tolerance คือค่าความคาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ของตัวแปรอิสระซึ่งมีค่ามากกว่า 0.100 และค่า VIF คือค่าการขยายตัวของความแปรปรวน มีค่าน้อยกว่า 10 ซึ่งจะหมายความว่า ตัวแปรแต่ละตัวไม่มีความสัมพันธ์กันเองเกินกว่าระดับที่สามารถยอมรับได้ จึงไม่เกิดปัญหา Multicollinearity (Myers, 1990; Menard, 1995)

ตารางที่ 4.12

ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) ของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของ ส่วนที่ 2 กิจการที่มีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กร (n=357)

$\text{AuFee}_{it} = \alpha_0(\text{Rating}_{it}) + \alpha_1(\text{CL}_{it}/\text{TL}_{it}) + \alpha_2(\text{NCL}_{it}/\text{TL}_{it}) + \alpha_3(\text{Size}_{it}) + \alpha_4(\text{REC}_{it}/\text{Size}_{it})$ $+ \alpha_5(\text{INV}_{it}/\text{Size}_{it}) + \alpha_6(\text{SUB}_{it}) + \alpha_7(\text{ROA}_{it}) + \alpha_8(\text{LOSS}_{it}) + \alpha_9(\text{LEV}_{it}) + \alpha_{10}(\text{BIG4}_{it})$					
Model	Expected Sign	Unstandardized Coefficients		t	p-value
		B	Std. Error		
(Constant)		2.74	0.29	9.54	0.00***
Rating	-	-0.02	0.01	-2.05	0.04**
CL/TL	-	-0.17	0.07	-2.41	0.02**
NCL/TL	+	0.17	0.07	2.41	0.02**
Size	+	0.10	0.05	2.23	0.03**
REC/Size	+	0.15	0.13	1.17	0.24
INV/Size	+	-0.01	0.05	-0.17	0.87
SUB	+	0.02	0.00	12.84	0.00***
ROA	+	-0.22	0.38	-0.59	0.56
LOSS	+	0.13	0.06	2.29	0.02**
LEV	+	0.43	0.12	3.70	0.00***
BIG4	+	0.14	0.03	4.01	0.00***
F-value		39.474			
P-value		0.000			
R Square		0.533			
Adjusted R Square		0.519			

***Sig=0.01, **Sig=0.05, *Sig=0.1

จากตาราง 4.12 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่าง พิจารณา ค่า Adjusted R Square จะสามารถสรุปได้ว่าตัวแปรอิสระใน Model นี้สามารถอธิบายตัวแปรตามได้ร้อยละ 51.9 และนอกจากนี้การทดสอบด้วยการวิเคราะห์ความถดถอยเพื่อวิเคราะห์ตัวแปรอิสระว่ามีอิทธิพลต่อค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 แสดงว่าตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัว มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี

จากตาราง 4.12 สามารถสรุปการวิเคราะห์ตัวแปรที่มีผลต่อการกำหนดค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของกิจการที่มีอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กรได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาพบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กร (Rating) มีค่าเท่ากับ -0.02 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 แสดงว่าอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กรมีความสัมพันธ์ทางลบกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี ซึ่งหมายความว่ากิจการที่มีอันดับความน่าเชื่อถือที่สูงกว่า จะทำให้ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของกิจการนั้นต่ำกว่าเมื่อเทียบกับกิจการที่มีอันดับความน่าเชื่อถือที่ต่ำกว่า ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ H_{1b} : กิจการที่มีอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กรที่สูงกว่าจะมีค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีที่ต่ำกว่า และจะสอดคล้องกับงานวิจัยของ Crouhy, Galai, and Mark, (2001) โดยกิจการที่มีอันดับความน่าเชื่อถือจะเสมือนถูกพิจารณาถึงความเสี่ยงด้านต่างๆ ประกอบกับการพิจารณากำหนดค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีมีลักษณะการประเมินที่คล้ายคลึงกัน ส่งผลให้อันดับความน่าเชื่อถือที่ประกาศออกมาโดยการได้รับการจัดอันดับความน่าเชื่อถือที่สูงกว่าอาจมีความเสี่ยงต่อการตรวจสอบบัญชีน้อยกว่า ดังนั้นการจัดอันดับความน่าเชื่อถืออาจสามารถสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นไปได้ของค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีที่จะต้องจ่ายได้

2. ผลการศึกษาพบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของสัดส่วนหนี้สินระยะสั้นต่อหนี้สินรวม (CL/TL) มีค่าเท่ากับ -0.17 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 แสดงว่าหนี้สินระยะสั้นมีการแปรผกผันกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี ซึ่งหมายความว่ากิจการที่มีหนี้สินระยะสั้นที่มากกว่า จะทำให้ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของกิจการนั้นต่ำกว่าเมื่อเทียบกับกิจการที่มีสัดส่วนหนี้สินระยะสั้นต่อหนี้สินรวมที่ต่ำกว่า ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ H_{2a} : กิจการที่มีหนี้สินระยะสั้นมากกว่า จะมีค่าธรรมเนียมในการสอบบัญชีที่น้อยกว่า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Goodwin and Gul (2010) พบว่า หนี้สินระยะสั้นจะมีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี

3. สำหรับผลการศึกษา ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของสัดส่วนของหนี้สินระยะยาวต่อหนี้สินรวม (NCL/TL) พบว่ามีค่าเท่ากับ 0.17 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 แสดงว่าสัดส่วนของหนี้สินระยะยาวต่อหนี้สินรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี อาจกล่าวได้ว่า กิจการที่มีหนี้สินระยะยาวที่มากกว่าจะมีแนวโน้มทำให้บริษัทมีค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีที่สูงกว่าเมื่อเทียบกับกิจการที่มีสัดส่วนของหนี้สินระยะยาวต่อหนี้สินรวมที่ต่ำกว่าซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ H_{2b} : กิจการที่มีหนี้สินระยะยาวมากกว่า จะมีค่าธรรมเนียมในการสอบบัญชีที่สูงกว่าเนื่องจากในหนี้สินระยะยาวจะประกอบด้วยประมาณการทางบัญชีต่างๆ เช่น ผลประโยชน์พนักงาน ซึ่งมีความซับซ้อน จะทำให้ผู้สอบบัญชีต้องใช้ทรัพยากรในการปฏิบัติงานที่เพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Goodwin and Gul (2010) พบว่าหนี้สินระยะยาวจะมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี

นอกจากนี้แล้วตาราง 4.12 ยังพบความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างขนาดของกิจการ (Size) กับ ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 แสดงว่ากิจการที่มีขนาดใหญ่จะมี ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีที่มากกว่า นอกจากนี้ยังพบความสัมพันธ์ทางบวกของความซับซ้อนของ ธุรกิจในจำนวนของบริษัทย่อย (SUB) กับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 แสดงว่ากิจการที่มีความซับซ้อนของธุรกิจ ในจำนวนบริษัทย่อยที่มากขึ้น จะมีค่าธรรมเนียมการสอบ บัญชีที่มากกว่า และพบว่ามีความสัมพันธ์ทางบวกระหว่าง ความเสี่ยงในการตรวจสอบในอัตราหนี้สิน หมุนเวียนต่อสินทรัพย์รวม (LEV) กับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 หมายความว่ากิจการที่มีอัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ที่มากกว่าและการใช้การตรวจสอบโดยสำนัก งานสอบขนาดใหญ่ จะมีค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีที่มากกว่า อาจเป็นเพราะกิจการที่มีหนี้สินมากจะ มีความเสี่ยงมากสอดคล้องกับงานวิจัยของ Basioudis and Francis (2007) นอกจากนี้ยังพบ ความสัมพันธ์ทางบวกระหว่าง ความเสี่ยงในการตรวจสอบในการที่บริษัทมีผลขาดทุน (LOSS) ที่ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 แสดงว่ากิจการที่มีความเสี่ยงในการตรวจสอบ จะมีค่าธรรมเนียมการ สอบบัญชีที่มากกว่า นอกจากนี้ ยังพบว่าสำนักงานของผู้สอบบัญชี (BIG4) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับ ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 หมายความว่าสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่มีต้นทุนทางด้านการบริหารจัดการและชื่อเสียงที่มากกว่า จึงมีการคิดค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี ที่มากกว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ Choi, Kim, Liu, Simunic, and Dan (2008) อย่างไรก็ตาม การศึกษาครั้งนี้ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) ความซับซ้อนของ ธุรกิจในการการลูกหนี้ต่อสินทรัพย์รวม (REC/Size) ความซับซ้อนของธุรกิจในการสินค้าคงเหลือ ต่อสินทรัพย์รวม (INV/Size) กับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

งานวิจัยนี้ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ความสัมพันธ์ของอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กรและลักษณะหนี้สินกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย” กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในระหว่างปี 2551–2558 รวมระยะเวลา 8 ปี ทุกบริษัทยกเว้นกลุ่มธุรกิจการเงินและบริษัทที่อยู่ในช่วงฟื้นฟูกิจการ และได้ทำการตัดกลุ่มตัวอย่างที่มีข้อมูลผิดปกติ (Outlier) โดยใช้โปรแกรมทางสถิติ (SPSS) รวมจำนวน 715 กลุ่มตัวอย่าง โดยสามารถแยกได้เป็น 4 สมมติฐานดังนี้

1. กิจการที่มีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กร จะมีค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีที่ต่ำกว่ากิจการที่ไม่มีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กร
2. กิจการที่มีอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กรที่สูงกว่า จะมีค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีที่ต่ำกว่ากิจการที่มีอันดับความน่าเชื่อถือต่ำกว่า
3. กิจการที่มีหนี้สินหมุนเวียนมากกว่า จะมีค่าธรรมเนียมในการสอบบัญชีที่ต่ำกว่า
4. กิจการที่มีหนี้สินไม่หมุนเวียนมากกว่า จะมีค่าธรรมเนียมในการสอบบัญชีที่สูงกว่า

ผลการวิจัยจากตารางที่ 5.1 และ 5.2 สรุปได้ว่า กิจการที่มีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กรจะมีค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีที่ต่ำกว่ากิจการที่ไม่มีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กร อีกทั้งการที่กิจการที่มีอันดับความน่าเชื่อถือที่สูงกว่า จะทำให้ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของกิจการนั้นต่ำกว่าเมื่อเทียบกับกิจการที่มีอันดับความน่าเชื่อถือที่ต่ำกว่านอกจากนี้แล้วลักษณะของหนี้สินก็มีผลต่อค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี โดยการที่กิจการมีหนี้สินหมุนเวียนที่มากกว่า จะทำให้ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของกิจการนั้นต่ำกว่าเมื่อเทียบกับกิจการที่มีสัดส่วนหนี้สินหมุนเวียนต่อหนี้สินรวมที่ต่ำกว่า เนื่องจากหนี้สินหมุนเวียนกิจการจะต้องถูกพิจารณาบ่อยครั้งกว่าหนี้สินไม่หมุนเวียน อีกทั้งหนี้สินไม่หมุนเวียนจะประกอบด้วยประมาณการทางบัญชีต่างๆ ซึ่งมีความซับซ้อนของรายการทางบัญชีประกอบอยู่ ซึ่งจะทำให้ผู้สอบบัญชีจะต้องใช้เวลาในการปฏิบัติงานที่เพิ่มขึ้นส่งผลให้สอบเพิ่มขึ้น โดยมีการสรุปผลการศึกษาจากการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุคูณซึ่งแบ่งเป็น 2 ส่วน ดังแสดงตามตารางที่ 5.1 และ ตารางที่ 5.2 ดังนี้

ตารางที่ 5.1

สรุปผลจากการวิจัย ส่วนที่ 1 กิจกรรมที่มีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กรและกิจการที่ไม่มีการ
จัดอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กร

	Expected Sign	ค่าที่พบจากงานวิจัย	
		Sign	Sig
Independent Variables:			
Rating (Dummy)	-	-	***
CL/TL	-	-	***
NCL/TL	+	+	***
Control Variables:			
Size	+	+	***
REC/Size	+	+	**
INV/Size	+	-	***
SUB	+	+	***
ROA	+	ไม่พบความสัมพันธ์	
LOSS	+	+	***
LEV	+	+	***
BIG4	+	+	***

***Sig = 0.01, **Sig = 0.05

ตารางที่ 5.2

สรุปผลจากการวิจัย ส่วนที่ 2 กิจกรรมที่มีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กร

	Expected Sign	ค่าที่พบจากงานวิจัย	
		Sign	Sig
Independent Variables:			
Rating	-	-	**
CL/TL	-	-	**
NCL/TL	+	+	**
Control Variables:			
Size	+	+	**
REC/Size	+	ไม่พบความสัมพันธ์	
INV/Size	+	ไม่พบความสัมพันธ์	
SUB	+	+	***
ROA	+	ไม่พบความสัมพันธ์	
LOSS	+	+	**
LEV	+	+	***
BIG4	+	+	***

***Sig = 0.01, **Sig = 0.05

5.2 ข้อจำกัดในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้ครอบคลุมเพียงบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย แต่ไม่รวมถึงธุรกิจการเงินกิจการที่อยู่ในช่วงฟื้นฟูกิจการ ที่มีอันดับความน่าเชื่อถือองค์กร รวมถึงบริษัทที่ไม่ได้จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยแต่มีอันดับความน่าเชื่อถือ โดยงานวิจัยนี้อาจจะไม่สามารถอธิบายได้ครอบคลุมทั้งหมดเกี่ยวกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีกับกลุ่มบริษัทดังกล่าว นอกจากนี้แล้วในกลุ่มของกิจการที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและจัดอันดับความน่าเชื่อถือ งานวิจัยนี้ยังครอบคลุมเฉพาะกิจการที่อยู่ในตลาดหลักทรัพย์ที่มีอันดับความน่าเชื่อถือซึ่งจัดโดย บริษัท ทริสเรทติ้ง จำกัดเท่านั้น

5.3 ข้อเสนอแนะการวิจัย

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กรและลักษณะของหนี้สินกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี ผู้วิจัยได้มีข้อเสนอแนะของการวิจัยดังนี้

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งจากผลวิจัยที่ได้ว่า การที่กิจการที่มีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กรจะทำให้ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของกิจการนั้นต่ำกว่าเมื่อเทียบกับกิจการที่ไม่มีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กร อีกทั้งการที่กิจการมีอันดับความน่าเชื่อถือที่สูงกว่า จะทำให้ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของกิจการนั้นต่ำกว่าเมื่อเทียบกับกิจการที่มีอันดับความน่าเชื่อถือที่ต่ำกว่า นอกจากนี้แล้วลักษณะของหนี้สินก็มีผลต่อค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี โดยการที่กิจการมีหนี้สินระยะสั้นที่มากกว่า จะทำให้ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของกิจการนั้นต่ำกว่าเมื่อเทียบกับกิจการที่มีสัดส่วนหนี้สินระยะสั้นต่อหนี้สินรวมที่ต่ำกว่า โดยงานวิจัยนี้จะสามารถเป็นประโยชน์ให้แก่ ผู้สอบบัญชี ผู้ประกอบการ และหน่วยงานกำกับดูแลต่างๆ เพื่อตระหนักถึงความสำคัญของอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กรและสัดส่วนของหนี้สินระยะสั้น ซึ่งไม่เพียงแต่จะทำให้ต้นทุนทางการเงินของกิจการต่ำลงแล้ว ยังส่งผลให้ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของกิจการต่ำลงด้วย

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่สนใจในการทำงานวิจัยต่อเนื่องในอนาคต เนื่องจากสมมติฐานของงานวิจัยนี้ สนใจศึกษาเพียงบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย แต่ไม่รวมถึงธุรกิจการเงิน กิจการที่อยู่ในช่วงฟื้นฟูกิจการ ที่มีอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กร รวมถึงบริษัทที่ไม่ได้จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยแต่มีอันดับความน่าเชื่อถือ โดยงานวิจัยนี้อาจจะไม่สามารถอธิบายได้ครอบคลุมทั้งหมดเกี่ยวกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีกับกลุ่มบริษัทดังกล่าว นอกจากนี้แล้วในกลุ่มของกิจการที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและจัดอันดับความน่าเชื่อถือ งานวิจัยนี้ยังครอบคลุมเฉพาะกิจการที่อยู่ในตลาดหลักทรัพย์ที่มีอันดับความน่าเชื่อถือซึ่งจัดโดย บริษัท ทริสเรทติ้ง จำกัดเท่านั้นโดยผู้ที่สนใจที่จะต่อยอดงานวิจัยในอนาคต อาจเพิ่มกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาให้ครอบคลุมถึงตัวอย่างดังกล่าวที่ไม่ได้นำมาทดสอบในงานวิจัยนี้ หรืออาจเลือกใช้บริษัทจัดอันดับความน่าเชื่อถืออื่นนอกจากบริษัท ทริสเรทติ้ง มาทำการทดสอบ

รายการอ้างอิง

- นิพนธ์ เห็นโชคชัยชนะ และ ศิลปะพร ศรีจันทเพชร. (2554). การสอบบัญชี. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ที พี เอ็น เพรส.
- บริษัท ทริสเรตติ้ง จำกัด. (2550). วิธีการจัดอันดับเครดิตธุรกิจทั่วไป. สืบค้นเมื่อวันที่ 19 มีนาคม พ.ศ. 2559, จาก <http://www.trisrating.com/th/ratingcriteria-t/60-ratingmethodologycorporate.html>
- Basioudis, I. G., and J. R. Francis. 2007. Big 4 audit fee premiums for national and office-level industry leadership in the United Kingdom. *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, 26, 143–166.
- Bedard, J. C., and K. M. Johnstone. (2004). Earnings manipulation risk, corporate governance risk, and auditors' planning and pricing decisions. *The accounting review*, 79 (2), 277-304.
- Bhojraj, S., and P. Sengupta. (2003). The effect of corporate governance mechanisms on bond ratings and yields: The role of institutional investors and outside directors. *The Journal of Business*, 76, 455–475.
- Boot, A. W. A., Todd, T. M., & Anjolein, S. (2003). Credit ratings as coordination mechanisms. Working paper. Washington University, St. Louis.
- Cantor, R., & Frank, P. (1994). The credit rating industry. *Federal Reserve Bank of New York Quarterly Review*, 19, 1-26.
- Choi, J., Kim, J., Liu, X., Simunic and Dan, A. (2008). Audit Pricing, Legal liability Regimes, and Big 4 Premiums: Theory and Cross-country Evidence. *Contemporary Accounting Research*, 25, 55-99.
- Crouhy, M., D. Galai, and R. Mark. (2001). Prototype risk rating system. *Journal of Banking & Finance*, 25, 47–95.
- Francis, J. R. (1984). The Effect of Audit Firm Size on Audit Prices. *Journal of Accounting and Economics*, 6, 133-151.
- Goodwin, J. and Gul, F.A, (2010). Short-Term Debt Maturity Structures, Credit Ratings, and the Pricing of Audit Services. *The Accounting Review*, 85 (3), 887–909.

- Hardies, K. Breesch, D., and Branson, J. (2015). The Female Audit Fee Premium. *A Journal of Practice and Theory*, 34, 171-195.
- J. R. Francis. And D. J. Stokes 1986. Audit Prices, Product Differentiation, and Scale Economies: Further Evidence from the Australian Market. *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, 26, 143–166.
- Lifschutz S., Jacobi A., and Feldshtein S. (2010). Corporate Governance Characteristics and External Audit Fees: A Study of Large Public Companies in Israel. *International Journal of Business and Management* Vol.5, 3, 109-116.
- Menard, S. (1995). *Applied logistic regression analysis*. Thousand Oaks: Sage University paper series on quantitative applications in the social sciences, 07-106.
- Millon, M. H., & Anjon, V. T. (1985). Moral hazard and information sharing: A model of financial information gathering agencies. *Journal of Finance*, 40, 1403-1422.
- Myers, R. (1990). *Classical and modern regression with applications*. Boston: Duxbury.
- Myers, S. (1977). Determinants of corporate borrowing. *Journal of Financial Economics*, 5, 147–175.
- Palmrose, Z. (1986). Audit Fees and Auditor Size: Further Evidence. *Journal of Accounting Research*, Spring, 97-110.
- Rajan, R., and A., Winton. (1995). Covenants and collateral as incentives to monitor. *The Journal of Finance*, 50, 1113–1146.
- Simunic, D. A. 1980. The pricing of audit services: Theory and evidence. *Journal of Accounting Research*, 22, 161–190.
- Simunic, D. A. and M. T. Stein. 1996. The impact of litigation risk on audit pricing: A review of the economics and the evidence. *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, 15, 119–134.
- Taylor, M. and Baker, R. (1981). An analysis of the External Audit Fee. *Accounting and Business Research*, Winter, 55-60.

ประวัติการศึกษา

ชื่อ	นางสาวชลธิชา ปานขวัญ
วันเดือนปีเกิด	17 กันยายน 2534
วุฒิการศึกษา	ปีการศึกษา 2557: บัญชีบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
ตำแหน่ง	ผู้ช่วยผู้สอบบัญชี บริษัท ดีลอยท์ทู้ชโรมัทส์ ไชยยศ สอบบัญชี จำกัด
ประสบการณ์ทำงาน	2557-ปัจจุบัน : ผู้ช่วยผู้สอบบัญชี บริษัท ดีลอยท์ทู้ชโรมัทส์ ไชยยศ สอบบัญชี จำกัด